

13.09.2017

MAAHANMUUTTOVIRASTO

MIGRATIONSVERKET

FINNISH IMMIGRATION SERVICE

Voimassaoloaika
allekirjoituspäivä - 30.9.2019

Kohderyhmä
Maahanmuuttovirasto

Säädösperusta
Laki Maahanmuuttovirastosta
(1344/2009) 2.1 §

LUPAMENETTELYOHJE

Maahanmuuttovirasto antaa uuden päivitetyn Lupamenettelyohjeen. Ohjeen edellisen version (MIGDno/2014/189) voimassaolo on jo päättynyt. Ohjeen tarkoituksena on täsmentää ulkomaalaislain ja hallintolain soveltamista oleskelulupahakemusten, unionin kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta sekä perheenjäsenen oleskelukorttia koskevien hakemusten käsittely-, päätöksenteko-, tiedoksianto- ja muutoksenhakumenettelyn osalta. Ohjeessa käsitellään myös maassa oleskelua koskevien asioiden salassa pitämistä sekä tavanomaisiin tietopyyntöihin liittyvää menettelyä. Ohjeessa käydään läpi lupamenettelyn pääpiirteet sekä valikoidusti joitakin ongelmalliseksi osoittautuneita tilanteita. Ohjetta päivitetäessä on huomioitu erityisesti ulkomaalaislupa-asioiden toimivallan siirto poliisilta Maahanmuuttovirastolle (L 501/2016).

Ohje ei koske kansainvälistä suojelua (turvapaikkaa) koskevia hakemuksia. Soveltuvien osin ohje kuitenkin koskee turvapaikka-asiaan liittymättömillä muilla perusteilla tehtyjä oleskelulupahakemuksia vaikka hakijalla on samanaikaisesti vireillä myös turvapaikkahakemus. Ohjeessa ei käsitellä oleskeluluvan, oleskelukortin eikä oleskeluoikeuden rekisteröinnin aineellisia perusteita, lukuun ottamatta tilanteita, joissa harkitaan jatkoluvan myöntämistä ulkomaalaislain 52 §:n nojalla myönnetyn oleskeluluvan haltijalle.

Ohjeen tavoitteena on tukea viivytyksetöntä päätöksentekoa, hakijoiden tasavertaista kohtelua sekä neuvontavelvoitteen ja palveluperiaatteen asianmukaista toteutumista Maahanmuuttovirastossa. Lisäksi ohjeen tavoitteena on edistää Maahanmuuttoviraston toiminnan tuloksellisuutta. Ohje antaa suuntaviivat hakemusmenettelyä koskevien säännösten yhdenmukaiselle soveltamiselle. Ohje ei kuitenkaan yksittäistapauksessa ole sitova, sillä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla. Jos ohje on yksittäisessä tapauksessa ristiriidassa ulkomaalaislain, hallintolain, perustuslain, muiden velvoittavien normien tai kansainvälisten velvoitteiden kanssa, ei ohjetta tule soveltaa.

Ylijohtaja

Jaana Vuorio

Ylitarkastaja

Janne Kinnunen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 13.09.2017 klo 16:13. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi
todentaa kirjaamosta.

Liitteet -

Tiedoksi SM/MMO
SM/PO
SM/RVO
POHA
UM/KPA-20
KHO
Hallinto-oikeudet
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Oikeuskanslerin virasto
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto

SISÄLLYSLUETTELO

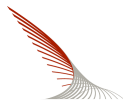
1. Neuvonnasta, tietojen antamisesta ja salassapidosta.....	6
1.1. Yleistä	6
1.1.1. Lähtökohtana salassapito	6
1.1.2. Salassapitoperusteet	7
1.2. Hakijan sekä hänen edustajansa tai avustajansa tiedonsaantioikeus	7
1.3. Tiedot, joita ei anneta hakijalle tämän omassa asiassa	7
1.4. Kuka on sivullinen?	9
1.5. Kenelle hakijan lisäksi voi antaa tietoja oleskelulupa-, oleskelukortti- tai oleskeluoikeuden rekisteröintiäsiasta?	9
1.5.1. Viranomaisten tiedonsaantioikeudesta	9
1.5.2. Perheenjäsenen tiedonsaantioikeudesta	9
1.5.3. Työnantajan, oppilaitoksen ja muun vastaavan tiedonsaantioikeudesta	10
1.6. Menettely, kun tietoja ei anneta	10
1.7. Tiedustelujen ja tietopyyntöasian kirjaaminen.....	11
1.8. Kopiot maksavat, jos niitä on yli 20 kpl, maksu peritään laskuttamalla.....	11
1.9. Mitä tietoja vireillä olevasta asiasta voi antaa (kertausta ja lisäystä yllä olevaan)?	12
1.10. Kuka ratkaisee tietopyyntöasian, kun asia on vireillä yksikössä?.....	13
1.11. Mitä tietoja asiasta voi antaa päätöksen tekemisen jälkeen?.....	13
1.12. Miten asiakas tunnistetaan puhelimesta?	14
1.13. Toiminta epäselvissä tapauksissa	14
2. Asiamiehen tai avustajan käytöstä.....	15
2.1. Yleistä oikeudesta käyttää asiamiestä tai avustajaa	15
2.2. Asiamiehen tai avustajan kieltäminen esiintymästä asiassa	15
3. Hakemuksen vireillepanosta.....	16
3.1. Kuka ja missä voi panna hakemuksen vireille?.....	16
3.2. Hakemuksen on jättänyt henkilö, jolla ei ole vireillepano-oikeutta.....	17
3.3. Oleskelulupaa on haettu perusteella, jolla sitä ei voida myöntää	18
3.4. Käsittelymaksun periminen.....	18
4. Sähköisestä asioinnista	19
4.1. Hakemuksen vireillepano sähköisesti	19
4.2. Päätöksen tiedoksianto sähköisesti.....	20
4.3. Sähköiseen asiointiin liittyviä poikkeustilanteita	21
4.3.1. Hakija on jättänyt asiointipalvelun kautta useita päällekkäisiä hakemuksia	21
4.3.2. Sähköistä hakemusta ei löytynyt tunnistaustumiskäynnillä ja hakija jättää uuden hakemuksen kirjallisesti.....	21
4.3.3. Hakemus on tehty muulta kuin hakijan omalta käyttäjätilitä.....	22
4.3.4. Unionin kansalainen, häneen rinnastettava tai hänen perheenjäsenensä on virheellisesti hakenut oleskelulupaa.....	22

4.3.5. Hakija on virheellisesti hakenut ensimmäistä oleskelulupaa jatkoluvan sijaan tai päinvastoin.....	22
4.3.6. Hakija on tietoisesti hakenut oleskelulupaa väärällä perusteella.....	23
4.3.7. Hakija haluaa perua sähköisen hakemuksensa.....	23
5. Maassa oleskelusta ja liikkumisesta hakemuksen vireillä ollessa.....	24
5.1. Voiko oleskelulupahakemuksensa edustustoon jättänyt vieraila Suomessa hakemuksensa vireillä ollessa?.....	24
5.2. Hakija on jättänyt oleskelulupahakemuksensa Suomessa Migrille.....	24
5.2.1. Voiko päätöstä odottaa Suomessa vaikka viisumi tai viisumivapausaika ylittyy?.....	24
5.2.2. Kuluvatko viisumin tai viisumivapauden sallimat oleskelupäivät hakemuksen vireillä ollessa?.....	24
5.2.3. Voiko hakija poistua Suomesta ja palata Suomeen odottamaan päätöstä?.....	24
5.2.4. Voiko ennen maasta poistamispäätöksen täytäntöönpanoa jättää uuden hakemuksen?.....	25
5.3. Oleskeluluvan hakija on unionin kansalainen, häneen rinnastettava tai hänen perheenjäsenensä.....	25
6. Päätöksenteosta.....	26
6.1. Hakemuksen raukeaminen vai kielteinen päätös?.....	26
6.1.1. Hakija itse peruuttaa hakemuksensa.....	26
6.1.2. Perheenkokoaja tai työnantaja ilmoittaa peruuttavansa hakemuksen.....	26
6.1.3. Päällekkäiset hakemukset.....	27
6.1.4. Muutto pois Suomesta, kuolema, kansalaisuuden saaminen, työsuhteen päättyminen.....	27
6.1.5. Uutta oleskelulupakorttia koskeva hakemus, kun oleskelulupa perutaan tai raukeaa..	28
6.2. Päätöksenteko, kun hakija on unionin kansalainen, häneen rinnastettava tai hänen perheenjäsenensä.....	28
6.3. Ensimmäisen oleskeluluvan voimassaolon alkaminen.....	29
6.4. Hakuperusteen vaihtaminen kesken asian käsittelyn.....	30
6.5. Työnteko-oikeuden alkamisesta ja päättymisestä.....	31
6.5.1. Voiko Suomessa oleva hakija aloittaa työnteon vaikka ensimmäistä oleskelulupaa koskevaa hakemusta ei ole vielä ratkaistu?.....	31
6.5.2. Milloin Suomessa oleva hakija voi aloittaa oleskelulupaa vaativan työnteon?.....	31
6.5.3. Voiko työntekoa jatkaa oleskeluluvan päätyttyä?.....	31
6.5.4. Jatkoluvan tai pysyvän luvan hakemisen vaikutus työnteko-oikeuteen.....	32
6.5.5. Voiko työntekijän oleskeluluvalla toimia työsuhteen päätyttyä elinkeinonharjoittajana tai päinvastoin?.....	33
6.6. Pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman merkitsemisestä.....	33
6.7. Varmistamattoman henkilöllisyyden merkitsemisestä.....	33
6.8. Biometrinen tunnistus oleskelulupa- ja oleskelukortissa.....	34
6.8.1. Yleistä biometrisestä tunnistuksesta.....	34
6.8.2. Uuden oleskelulupakortin hakeminen oleskeluluvan voimassa ollessa.....	34

6.8.3. Oleskelulupa- ja oleskelukortin tilaaminen ja toimituspaikka	35
6.9. Päätöksen kieli	35
7. Jatkolupaa, pysyvää lupaa ja pitkään oleskelleen EU-oleskelulupaa koskevista hakemuksista	36
7.1. Hakemuksen vireillepano	36
7.2. Voiko jatkolupaa, pysyvää lupaa tai pitkään oleskelleen EU-oleskelulupaa koskevan hakemuksen jättää Suomen edustustoon?	37
7.3. Hakija jättää jatkolupaa, pysyvää lupaa tai pitkän oleskelleen EU-oleskelulupaa koskevan hakemuksensa myöhässä.....	37
7.4. Esimerkkejä jatkoluvan sekä pysyvän luvan alkamis- ja päättymisajankohdasta	38
7.5. Jatkoluvan myöntäminen, kun hakemus ratkaistaan vasta hakemuksen perusteen päätyttyä	40
7.6. Jatkolupaharkinnasta, kun edellinen lupa on myönnetty UIKL 52 §:n nojalla	40
7.6.1. Yleistä	40
7.6.2. Alaikäisyyden ja täysi-ikäiseksi tulemisen vaikutuksesta harkintaan	41
7.6.3. Seikkoja, jotka voivat puhua jatkoluvan myöntämistä vastaan	41
7.6.4. Jatkoluvan kestosta	42
7.7. Pysyvistä oleskeluoikeudesta ja oleskelukortin uusimisesta	42
8. Päätöksen tiedoksiannosta ja tiedoksiantopaikasta	43
8.1. Menettelyn pääpiirteet	43
8.2. Voiko oleskelulupahakemuksen edustustoon jättänyt ja Suomeen viisumilla tai viisumivapauden perusteella saapunut hakija saada päätöksen tiedoksi Suomessa?	44
8.3. Voiko oleskelulupahakemuksen Suomessa Migrille jättänyt hakija poistua Suomesta ja noutaa päätöksen Suomen edustustosta?	45
8.4. Voiko oleskelulupapäätöksen saada tiedoksi muusta Suomen edustustosta kuin siitä, mihin hakemus on jätetty?	46
8.5. Ihmiskaupan uhrien oleskelulupapäätösten sekä muiden viitteitä ihmiskaupasta sisältävien päätösten tiedoksiannoista	46
9. Muutoksenhausta	47
9.1. Kuka voi tehdä valituksen?	47
9.2. Valitus on todennäköisesti tai selvästi saapunut Migriin valitusajan päätyttyä.....	47
9.3. Valittaja haluaa peruuttaa valituksensa tai esittää valitusasiassa uusia selvityksiä	48
9.4. Onko kyseessä valitus, jos Migriin saapunut kirje ei ole valitusosoituksen mukainen?...48	48
9.5. Menettely, jos Migrillä ei ole valituksen johdosta mitään lausuttavaa	48
9.6. Valitusvaiheessa ilmenevä muutos olosuhteissa	48
9.7. Tuleeko Migrin kääntää muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä tehty valitus?	49
9.8. Virheen korjaamismenettely ja sen suhde valitusmenettelyyn?	49
9.9. Hallintokantelun tunnistaminen ja käsittely Migrissä	50

1. Neuvonnasta, tietojen antamisesta ja salassapidosta

1.1. Yleistä

Kun oleskelulupa-, oleskelukortti- tai oleskeluoikeuden rekisteröintiasiassa neuvotaan esimerkiksi puhelinpalvelussa, on pidettävä huolta siitä, ettei oikeudettomasti paljasteta asiakkaaseen tai hakemukseen liittyviä salassa pidettäviä tietoja. Tähän on kiinnitettävä erityistä huomiota silloin, kun neuvotaan muuta henkilöä kuin asiakasta itseään. Hakemuksen ja asiakkaan tietojen salassa pito perustuu asiakkaan sekä hänen läheistensä ja perheenjäsentensä turvallisuuden suojaamiseen.

Viranomaisen neuvontavelvollisuus ja salassapitovelvollisuus voivat johtaa siihen, että neuvontatilanteessa puhutaan asian käsittelystä yleisellä tasolla ilman yhteyttä tietyn henkilön hakemukseen. Tietyistä seikoista voidaan antaa tieto jäljempänä kuvatuille niin sanotuille lupaperusteeseen liittyville instansseille, jotka muuten ovat sivullisen asemassa. Tällöinkin on oltava perusteltu oletus siitä, että asiayhteyden vuoksi prosessi on jo kyseisen instanssin tiedossa, eikä tietojen antaminen vaaranna asiakkaan tai hänen läheistensä turvallisuutta.

Neuvottaessa puhelimitse, asiakkaan tai hänen asiamiehensä tunnistaminen tapahtuu henkilötietoja ja vireillä olevaa asiaa koskevin kysymyksin. Asiakkaan antama valtuutus asiamiehelle, avustajalle tai edustajalle merkitään UMA-järjestelmään. Tiedustelut kirjataan järjestelmässä toimenpiteiksi kyseiseen asiaan. Varsinaiset kirjalliset tietopyynnöt kirjataan omiksi erillisiksi asioikseen.

Kun asiakasta neuvotaan tai hänen tiedusteluihinsa vastataan henkilökohtaisesti Migrin palvelupisteessä, asiakas tunnistetaan lähtökohtaisesti hänen henkilökorttinsa tai passinsa avulla. Myös henkilökohtaisesti annettu tiettyä vireillä olevaa asiaa koskeva neuvonta sekä vastaukset tilannetiedusteluihin merkitään pääsääntöisesti UMA-järjestelmään.

Kun tietojen pyytjä ei ole asiakas tai hänen edustajansa eikä kyseisen asian käsittelyyn osallistuva viranomainen, mahdollinen tietojen antaminen tapahtuu kirjallisessa tieto- tai asiakirjapyyntömenettelyssä. Soittaja ohjataan tekemään Migrille osoitettu pyyntö, jossa hän ilmoittaa, mitä tietoja tarvitsee, missä tarkoituksessa ja mihin säännökseen tiedonsaantioikeus perustuu.

Tietojen antaminen voi tarkoittaa asiakirjan näyttämistä, kopion antamista tai sisällöstä kertomista.

1.1.1. Lähtökohtana salassapito

Migrissä käsiteltävät asiakkaiden asiat eivät ole yleisöjulkisia, vaan lähtökohtaisesti salassa pidettäviä. Sivullisella ei ole oikeutta saada niistä tietoa, mutta hakijalla itsellään on oikeus saada tieto asiansa käsittelystä sekä asian asiakirjoista ja niiden sisällöstä tietyin jäljempänä kuvatuin rajoituksin.

1.1.2. Salassapitoperusteet

Oleskelulupa-asiat ovat salassa pidettäviä ulkomaalaisrekisteristä annetun lain (1270/1997) 2 ja 11 §:än sekä julkisuuslain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 24 kohdan nojalla eikä niistä saa antaa tietoja ilman lain mukaista perustetta.

Sivulliselle ei saa paljastaa, että tietty henkilö on tai on ollut hakija-asiakkaana. Salassapito sivullisiin nähden ei ole riippuvainen asian käsittelyvaiheesta. Salassapito koskee sekä vireillä olevia että ratkaistuja asioita.

1.2. Hakijan sekä hänen edustajansa tai avustajansa tiedonsaantioikeus

Hakijalla ja hänen laillisella edustajallaan on oikeus saada tietoja asiansa käsittelystä, sen asiakirjoista ja niiden sisällöstä (JulkL 11 § 1 mom). Tähän on kuitenkin tiettyjä rajoituksia (JulkL 11 § 2 mom).

Oleskelulupa-asiasta annetaan tietoja asianosaiselle, mikä tarkoittaa oleskeluluvan hakijaa itseään sekä perheen yhdistämisasiassa myös perheen kokoajaa, jolla on asiassa rajoittamaton valitusoikeus.

Tietoja voidaan antaa myös asianosaisen lailliselle edustajalle kuten asianajajalle tai valtakirjalla asianosaista edustavalle muulle henkilölle (asiamies). Asianosainen voi käyttää myös avustajaa mutta asiamiehestä poiketen avustaja ei voi toimia asiassa yksin. Avustajalle voidaan antaa tietoja vain asianosaisen suostumuksella ja avustajan esiintyessä yhdessä asianosaisen kanssa.

Asiamiehen on esitettävä valtakirja, jolla hän osoittaa olevansa oikeutettu edustamaan päämiestään ja/tai saamaan tietoja asiasta. Asianajajalta tai julkiselta oikeusavustajalta valtakirjaa ei kuitenkaan pääsääntöisesti edellytetä. Muuta henkilöä (päämiestä) kuin hakijaa edustavalla asianajajalla ei ole oikeutta saada tietoja vaan hän on samassa asemassa kuin muut sivulliset. Valtuutukset kirjataan UMA-järjestelmään. Asiamiesten määrää ei ole rajoitettu. Halutessaan asiakas voi antaa valtakirjan usealle asiamiehelle.

Alaikäisen hakijan laillinen edustaja on yleensä hänen huoltajansa. Huoltajuudesta tarvitaan asiakirjaselvitys, jos tieto ei käy ilmi väestötietojärjestelmästä. Ilman huoltajaa maahan tullutta alaikäistä turvapaikanhakijaa voi edustaa myös käräjäoikeuden hänelle määräämä edustaja. Käytännössä ilman huoltajaa maahan tullut alaikäinen on oleskelulupa-asioissa yleensä perheen kokoajan asemassa. Käräjäoikeuden määräämä edustaja ei voi valtuuttaa toista henkilöä hoitamaan edustajan tehtäviä puolestaan.

1.3. Tiedot, joita ei anneta hakijalle tämän omassa asiassa

Julkisuuslain 11 §:n mukaiset Migrissä soveltuvat tiedonsaantioikeuden rajoitusperusteet koskevat useimmiten *erittäin tärkeää yleistä etua, lapsen etua ja erittäin tärkeää yksityistä etua*. Erittäin tärkeä yleinen etu voi liittyä esimerkiksi valtion turvallisuuden ylläpitämiseen tai ulkopoliittisten suhteiden hoitoon. Erittäin tärkeä yksityinen etu voi liittyä esimerkiksi yksityiselämän suojaamiseen tai yksilön turvallisuuden varmistamiseen. Lapsen etuun perustuen lasta koskevia tietoja ei

tarvitse antaa tilanteessa, jossa lapsen ja hänen laillisten edustajiensa edut ovat vastakkaisia.

- Tietoja ei anneta hakijalle esimerkiksi seuraavista seikoista:
 - perhesidekuulemisten pöytäkirjat, kun perheenjäsenten kuulemiset ovat vielä kesken,
 - tieto Suojelupoliisin lausuntomenettelyn vireilläolosta
 - Suojelupoliisin antama lausunto siltä osin, kuin on kyse suojaustasolle II luokitellusta tiedosta (yleensä lausunnon perusteluosa), tai sellaisesta suojaustasolle III luokitellusta tiedosta, jonka asianosaisjulkisuuden rajoittaminen on kyseisessä tapauksessa perusteltua (yleensä tasolle III luokitellut lausunnon tiedot ovat kuitenkin asianosaisjulkisia).
Suojelupoliisin antamien lausuntojen julkisuutta on arvioitava erityisen huolellisesti.
 - Kesken olevan rikostutkinnan asiakirjat (rikosilmoitus, tutkintapöytäkirja). Tutkinnan johtaja päättää kyseisten tietojen luovuttamisesta,
 - luonnosvaiheessa oleva asiakirja, esimerkiksi allekirjoittamaton päätös tai päätösesitys,
 - päätöksen sisältö ennen sen tiedoksiantoa.
- DNA-tutkimustodistuksen sisältöä koskevan tiedon antamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, jos todistuksesta ilmenevä tieto poikkeaa asianosaisten ennalta ilmoittamasta (yleensä lapsen isyyden osalta). Tällöin voi tulla kysymykseen tiedonsaantioikeuden rajoittaminen julkisuuslain 11 §:n 2 mom:n nojalla lapsen edun tai erittäin tärkeän yksityisen edun vuoksi.
- Toista henkilöä koskevia tietoja ei anneta hakijalle, jos tiedot ovat salassa pidettäviä ja peräisin muualta kuin hakijalta itseltään (*esimerkiksi toisen henkilön yksityiselämää, perhe-elämää, terveydentilaa, seksuaalista suuntautumista tai taloudellista asemaa kuvaavat tiedot*).
- Hakijalle ei anneta sivullisia henkilöitä koskevia vahingossa tulleita tai ylimääräisiä tietoja, joita ei käytetä hakemuksen käsittelyyn tai ratkaisuun (*esimerkiksi useaa henkilöä koskeva asiakirjatutkintalausunto muiden henkilöiden osalta*). Hakijalle ei anneta myöskään sellaisia tulosteita väestötietojärjestelmästä, jotka sisältävät myös muiden henkilöiden tietoja.
- Asianosaisella on kuitenkin oikeus tietää, jos toisen henkilön tietoja on käytetty hänen asiansa ratkaisemisessa. Tämä ilmenee yleensä päätöksestä ja sen perusteluista.
- Toista henkilöä koskevia tietoja ei anneta, jos ne ovat peräisin muualta kuin hakijalta itseltään ja on tarve suojella kyseistä henkilöä suhteessa hakijaan (*esim. kriisiytyneet perhe-elämän tilanteet, vireillä oleva avioero, väkivallan uhka, pakkoavioliitto*).
- Myöskään hakijaa itseään koskevia tietoja ei anneta, jos tiedot ovat peräisin toiselta henkilöltä ja on tarve suojella henkilöä suhteessa hakijaan (*esim. ilmiantokirjeet*).

1.4. Kuka on sivullinen?

- Sivullisia ovat kaikki sellaiset tahot, joilla ei ole asianosaisasemaa¹ tai muuta lakiin perustuvaa tiedonsaantioikeutta.
- Migri ei lähtökohtaisesti saa paljastaa sivulliselle, että tietty henkilö on hakenut Suomesta oleskelulupaa eikä antaa mitään tietoa yksittäisestä asiasta.
- Prosessiin osallistuva viranomainen ei ole sivullinen siltä osin, kun se käsittelee kyseistä asiaa. Tässä tehtävässään viranomaisella on oikeus saada tietoja.
- Sivullisia ovat myös ne Migrin ja muiden prosessiin osallistuvien viranomaisten virkamiehet, joiden tehtäviin ei kuulu tiedon saanti asiasta.

1.5. Kenelle hakijan lisäksi voi antaa tietoja oleskelulupa-, oleskelukortti- tai oleskeluoikeuden rekisteröintiasiasta?

1.5.1. Viranomaisten tiedonsaantioikeudesta

Suomalaiselle viranomaiselle saa antaa vain sen tiedon, minkä viranomainen tarvitsee lakisääteisten tehtäviensä hoitamista varten. Pyytäjän on perusteltava tietotarpeensa. Pyyntö ja vastaukset kirjataan UMA-järjestelmään.

Tietojen luovuttamisesta eri viranomaisille säädetään ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 10 §:ssä. Lisäksi joillekin suomalaisille viranomaisille on muussa lainsäädännössä annettu erikseen oikeus saada tiettyjä tietoja toisilta viranomaisilta (esimerkiksi syyttäjälle).

Ulkomaiset viranomaiset ohjataan yleensä kirjalliseen tietopyyntömenettelyyn. Ulkomaiselle viranomaiselle annetaan tietoja puhelimitse vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi se, että tiedonsaantioikeus on selvitetty jo aikaisemmin kirjallisessa tietopyyntömenettelyssä ja tietoja saanut viranomainen tarkistaa puhelimitse, ymmärsikö kirjallisesti saamansa tiedon oikein.

1.5.2. Perheenjäsenen tiedonsaantioikeudesta

Perhesiteen perusteella haettua oleskelulupaa koskevan asian yhteydessä myös Suomessa olevalle perheenjäsenelle, jolla on asiassa rajoittamaton valitusoikeus, voidaan antaa tietoja kuten hakijalle itselleen, kun hakemuksen perusteena on perheside häneen. Vastaava tiedonsaantioikeus on Suomessa oleskelunsa rekisteröineellä unionin kansalaisella, jonka perheenjäsen hakee oman oleskeluoikeutensa rekisteröintiä perheenjäsenyyteen vedoten tai perheenjäsenen oleskelukorttia.

Suomessa asuvan unionin kansalaisen tiedonsaantioikeus hänen perheenjäsenensä oleskeluoikeuden rekisteröintiä koskevassa asiassa koskee vain tilanteita, joissa rekisteröinnin perusteena on perheenjäsenyys. Tällöin perheenjäsenen oleskeluoikeus johdetaan oleskelunsa jo rekisteröineen unionin kansalaisen oikeudesta, joten molempien voidaan katsoa olevan

¹ Hallintolain 11 §:n mukaan asianosainen hallintoasiassa on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee.

asianosaisasemassa. Jos perheenjäsen hakee rekisteröintiä jollakin muulla perusteella, on kyse itsenäisestä ja perheenjäsenestä riippumattomasta perusteesta, joten Suomessa jo asuvalla perheenjäsenellä ei ole asianosaisasemaa eikä siihen perustuvaa tiedonsaantioikeutta.

Tapauskohtaisesti voi tulla kyseeseen myös asianosaisen tiedonsaantioikeuden rajoittaminen. Rajoitus voi koskea sellaisia tietoja, mitkä kukin perheenjäsen on antanut erikseen omalta kohdaltaan, jos osapuoli voi olla uhka toiselle ja kun luottamuksellisuutta on perustellusti pyydetty.

Entisellä perheenjäsenellä (esim. ex-puoliso) on oikeus saada tietoja vain häntä itseään koskevista asioista. Muita henkilöitä koskevista asioista hänelle ei saa kertoa.

1.5.3. Työnantajan, oppilaitoksen ja muun vastaavan tiedonsaantioikeudesta

Työnantaja, au pairin isäntäperhe, oppilaitos tai muu instanssi, johon hakijalla on sopimus- tai muu sellainen suhde, johon lupahakemus perustuu, ei ole oleskelulupahakemuksen asianosainen.

Työntekoa varten myönnettävää oleskelulupaa koskevan asian käsittelystä Migri voi antaa rajoitetusti tietoja työnantajalle, jonka kanssa oleskeluluvan hakija on tehnyt hakemukseen liitetyn työsopimuksen. Työnantajan tiedonsaantioikeus koskee työsuhteeseen ja asian käsittelyvaiheeseen liittyviä seikkoja, ei kuitenkaan muita kuin työntekoon liittyviä tietoja (ei esim. tietoja työntekijän perheenjäsenistä).

TE-toimiston työntekijän oleskelulupa-asiassa tekemää osapäätöstä koskevat tietopyynnöt ohjataan ratkaisun tehneeseen TE-toimistoon, koska myös asiantuntemus vastata mahdollisiin perusteluihin koskeviin kysymyksiin on TE-toimistolla.

Hakijan suostumuksella työnantajalle voidaan sähköisen asiointipalvelun kautta antaa tietoja työntekoa varten myönnettävää oleskelulupaa koskevan hakemuksen käsittelystä ja hakemukseen tehdystä päätöksestä.

Tässä kohdassa tarkoitetun instanssin perustellusta pyynnöstä ja hyväksyttävästä tietotarpeesta johtuen tietoja voidaan antaa rajoitetusti hakemuksen käsittelystä tai ratkaisusta, jos on selvää, että pyytjä on jo tietoinen hakemuksen vireilläolosta. Tietojen luovutuksen edellytyksenä on, että epävarmuutta hakijan ja perheenjäsentensä turvallisuuden vaarantumisesta ei jää.

Oleskelulupaa, -korttia tai oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta hakenut ulkomaalainen saa itse ilmoittaa tietoja haluamassaan laajuudessa ja haluamilleen vastaanottajille.

1.6. Menettely, kun tietoja ei anneta

Kun sivullinen, kuten toimittaja, tiedustelee asiaa, kieltäydytään antamasta tietoja ja ilmoitetaan perusteeksi tietojen salassapito (kyse ei ole yleisöjulkisista tiedoista) sekä sen perusteena olevat säännökset (JulkL 24 § 1 mom. 24 k ja URekL 11 §).

Jos virasto kieltäytyy antamasta pyydettyjä tietoja, on pyytäjälle ilmoitettava kieltäytymisen syy eli tietojen salassapito ja sen perusteena olevat säännökset (JulKL 24 § 1 mom. 24 k ja UReKL 11 §).

Jos pyytäjä ei tyydy vastaukseen, häneltä tiedustellaan, haluaako hän tehdä kirjallisen ja perustellun tietopyynnön tai saada suoraan valituskelpoisen kielteisen päätöksen.

Jos kirjallista pyyntöä ei esitetä, mutta pyytäjä haluaa päätöksen, on kirjattava ylös pyytäjän yhteystiedot, pyynnön ajankohta sekä avattava UMA-järjestelmään tietopyyntöasia, johon päätös tehdään. Jos pyyntö koskee asiaa, joka ei ole enää vireillä, se voidaan käsitellä ja ratkaista myös Acta-järjestelmässä. Tällöin UMA-järjestelmään on kirjattava, että Actassa on tietopyyntöasia sekä asian diaarinumero.

Migri tekee tietopyyntöasiassa perustellun hallintopäätöksen, josta tietojen pyytäjä voi valittaa hallinto-oikeuteen.

1.7. Tiedustelujen ja tietopyyntöasian kirjaaminen

Puhelimitse, sähköpostitse sekä henkilökohtaisesti Migrin palvelupisteissä tehdyt tiedustelut sekä niihin annetut vastaukset kirjataan UMA-järjestelmään kyseisen asiaan.

Kirjalliseen menettelyyn siirtyvät tietopyyntöasiat kirjataan ja käsitellään erillisinä tieto- tai asiakirjapyyntöasioina (erillinen diaarinumero). Tietopyyntöasia voidaan käsitellä myös Acta-järjestelmässä. Tällöin UMA-järjestelmään on kirjattava, että Actassa on tietopyyntöasia sekä asian diaarinumero.

1.8. Kopiot maksavat, jos niitä on yli 20 kpl, maksu peritään laskuttamalla

Jos tietoja pyytäneelle annetaan kopioita asiakirjoista, Migri perii kopioista sekä niiden käsittely- ja lähetyskuluista erillisen hinnastonsa mukaisen maksun. Jos henkilö saa maksutonta oikeusapua, oikeusapulain (257/2002) 4 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan maksua ei kuitenkaan peritä.

Laskutusta varten tiedot laskutettavasta (henkilön tai organisaation yhteystiedot ja laskutusosoite), kopiomäärästä sekä toimitusajankohdasta ja -tavasta ilmoitetaan Migrin taloushallinnolle, joka laskuttaa asiakasta jälkikäteen (talous@migri.fi). Samalla taloushallinnolle on ilmoitettava myös asiakasnumero tai diaarinumero, johon lasku liittyy.

Vain tietopyynnön johdosta annettavat kopiot ovat maksullisia. Jos Migri kopioi omaan käyttöönsä esimerkiksi asiakkaan hakemuksen vireillepanon yhteydessä esittämiä liiteasiakirjoja, ei kyseisistä kopioista peritä maksua.

1.9. Mitä tietoja vireillä olevasta asiasta voi antaa (kertausta ja lisäystä yllä olevaan)?

- Hakijalle tai hänen lailliselle edustajalleen voi antaa tietoja esimerkiksi asian käsittelyvaiheesta tai hakijan lähettämän asiakirjan perille tulosta. Hakijalle tai lailliselle edustajalle saa myös näyttää asiakirjan sisällön tai antaa tiedon kopiona.
 - Kyseisiä tietoja voi antaa myös puhelimitse, jos soittajan henkilöllisyydestä voidaan varmistua. Varmistuminen tapahtuu kysymällä tietoja henkilöstä ja asiasta (ks. kohta 1.12.).
 - Jos soittaja pyytää tietoja toisen puolesta, on ennen tietojen antamista selvitettävä tietojen pyytäjän henkilöllisyys sekä selvitettävä, että hänellä on asianosaisen suostumus tietojen saamiseen. Soittajaa voidaan pitää asianosaisen avustajana esimerkiksi silloin, kun asianosainen on paikalla puhelun aikana mutta turvautuu avustajaan kieliongelmiensä vuoksi (ks. avustajasta myös kohta 1.2.).
- Vireillä olevien asioiden asianosaisjulkisuutta on rajoitettu (JulkL 11 § 2 mom. 3 kohta) eikä asianosaiselle välttämättä anneta kaikkia viranomaisvalmisteluun liittyviä asiakirjoja (ks. kohta 1.3.).
- Kotimaiselle viranomaiselle voi kertoa hakemuksen vireilläolosta, käsittelyvaiheesta ja ratkaisun sisällöstä, jos viranomainen tarvitsee tiedon tehtäviensä hoitamista varten.
 - Laajempi tiedonantaminen tulee ohjata kirjalliseen tietopyyntömenettelyyn. Yleensä prosessiin osallistumattomalla viranomaisella ei ole oikeutta saada kaikkea tietoa.
 - Ulkomaisen viranomaisen pyynnöt ohjataan kirjalliseen tietopyyntömenettelyyn.
- Kotimaisenkin viranomaisen tulee ilmoittaa tietojen käyttötarkoitus ja tarvittaessa lainkohta, johon tiedonsaantioikeus perustuu etenkin silloin, kun kyse ei ole URekL 10 §:ssä mainitusta viranomaisesta ja käyttötarkoituksessa.
 - Tietoja annettaessa on huolehdittava, että JulkL 24 §:n 1 mom. 24 kohdan, URekL 11 §:n tai muun säännöksen perusteella salassa pidettäviä tietoja ei anneta. Salassa pidettäviä tietoja ovat mm. terveydentilaa, yksityiselämää, toimeentulotukea tai varallisuutta koskevat tiedot, jos pyytävällä viranomaisella ei ole oikeutta saada näitä tietoja Migriltä tai Migrille (tai viranomaisille yleisesti) ei ole säädetty velvollisuutta luovuttaa ko. tietoja.
- Viranomaisella, joka ei osallistu Migrin prosessiin lausunnonantajana tai muussa tehtävässä, ei yleensä ole oikeutta saada koko hakemusasiakirja-aineistoa sellaisenaan.
 - Tieto henkilön lupaperusteesta ja luvan voimassa olosta voidaan antaa esimerkiksi kunnan sosiaaliviranomaiselle, Kelalle, ELY-keskukselle, eläkelaitokselle ja maistraatille. Sama koskee hakemuksen vireillä oloa, jos tieto on tarpeen toisessa viranomaisessa käsiteltävänä olevan asian kannalta
 - Poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle sekä syyttäjälle voidaan antaa asiakirjoja siinä laajuudessa kuin tutkittavana oleva asia edellyttää.

1.10. Kuka ratkaisee tietopyyntöasian, kun asia on vireillä yksikössä?

- Vireillä olevaa asiaa koskeva tietopyyntö ratkaistaan Migrissä asiaa käsittelevässä yksikössä.
 - Asiasta saa antaa tiedon asianosaiselle tai hänen edustajalleen asian käsittelijä, valmistelija, ratkaisija ja muu virkamies, jonka tehtäviin asiakaspalvelu mainituista asioista kuuluu.
 - Tiedon antamisesta sivulliselle päättää tulosyksikön johtaja, tulosalueen johtaja tai tulosalueen johtajan sijaiseksi määrätty ylitarkastaja.
 - Jos tietopyyntöön ei voida suostua ja pyytäjällä haluaa asiassa Migrin päätöksen, kielteisen päätöksen ratkaisee esittelystä kyseisen tulosyksikön johtaja.

1.11. Mitä tietoja asiasta voi antaa päätöksen tekemisen jälkeen?

- Asian ratkaiseminen ei yleensä vaikuta tiedonsaantioikeuteen, koska sama oikeus koskee sekä vireillä olevan että päätetyn asian asiakirjoja.
- Kun oleskelulupaa, -korttia tai oleskeluoikeuden rekisteröintiä koskeva hakemus on ratkaistu, asianosaisella on oikeus tutustua omaa asiaansa koskeviin asiakirjoihin julkisuuslain 11 §:ssä säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta (ks. kohdat 1.3 ja 1.9).
 - Asianosaiselle ei anneta esimerkiksi tietoja, joissa on kyse lapsen tai muun henkilön suojaamisesta, ns. ilmiantotiedon lähteestä, kiintiöpakolaisen RRF-lomakkeen osasta, joka sisältää UNHCR:n arvioinnin, rikostutkinnasta tai suojelupoliisin lausunnon salassa pidettävästä sisällöstä.
- Lupaperusteeseen liittyvälle instanssille (oppilaitos, työnantaja, isäntäperhe jne.) tiedon päätöksestä antaa halutessaan hakija itse.
 - Työntekoa varten myönnettyä oleskelulupaa koskevan päätöksen Migri antaa kuitenkin tietyin rajoituksin tiedoksi myös työnantajalle (ks. tarkemmin mm. kohta 1.5.3).
 - Sen jälkeen, kun päätös on annettu tiedoksi hakijalle, päätöksestä voi rajoitetusti kertoa tietoja em. instanssille, jos tiedon saanti Migriltä on välttämätöntä esimerkiksi mainitun tahon jatkotoimien vuoksi eikä se tavoita hakijaa itseään. Tällöin saa esimerkiksi ilmoittaa, onko ratkaisu kielteinen vai myönteinen.
 - Myönteisessä tapauksessa myös luvan keston ja lajin saa ilmoittaa.
 - Oppilaitokselle saa pyynnöstä ilmoittaa sellaiset päätösperustelut, jotka liittyvät opintoja koskeviin edellytyksiin. Sama koskee soveltuvasti muita edellä mainittuja tahoja (työnantaja, isäntäperhe jne.).
 - Sen, että lupa evättiin UlkL 36 §:n nojalla eli oleskeluluvan myöntämisen yleisten edellytysten puuttumisen vuoksi, saa ilmoittaa, mutta ei tarkempia syitä.
 - Hakijan yksityis- tai perhe-elämää taikka toimeentuloa koskevia perusteluita ei saa ilmoittaa.
 - Tiedon antaminen em. instanssille edellyttää, että on ilmeistä, ettei se vaaranna hakijan tai hänen läheistensä turvallisuutta (UlkL 24 § 1 mom. 24 kohta).

- Asianosaisen (tai valtuuttamansa asiamiehen) asiakirjapyynnöt esimerkiksi valituksen laatimista varten toteutetaan antamalla kopiot asiakirjoista tai näyttämällä ne virastossa. Pyyntöä käsittelevä virkamies varmistaa, että pyydetyt asiakirjat ovat virastossa, poistaa sellaiset asiakirjat, joihin tiedonsaantioikeus ei ulotu sekä sopii pyytäjän kanssa tietojenantamistavasta ja -ajasta.
- Migrin arkistossa olevia asiakirjoja koskeva tietopyyntö on tehtävä kirjallisesti tai sähköpostitse. Pyyntöön annetaan vastaus kirjallisesti tai tehdään pyytäjän niin halutessa valituskelpoinen kielteinen päätös. Pyyntöä ratkaisee viraston se yksikkö, jonka tehtäväksi se on määrätty viraston työjärjestyksessä.

1.12. Miten asiakas tunnistetaan puhelimesta?

- Esimerkiksi seuraavilla kysymyksillä voidaan varmistaa, että soittaja on hakija (*hakijan ei voida edellyttää tietävän asiakasnumeroaan tai diaarinumeroaan*):
 - nimi ja kansalaisuus,
 - asiakasnumero,
 - syntymäaika ja – paikka,
 - tiedot passista, passinumero,
 - mistä asiasta kyse,
 - diaarinumero,
 - milloin ja minne hakemus on jätetty,
 - tiedot perheenjäsenistä,
 - osoite Suomessa.
- Jos soittaja ei pysty vastaamaan sellaiseen kysymykseen, joka hänen asianosaisena pitäisi tietää itsestään tai asiastaan, ei tietoja anneta puhelimitse ja henkilö ohjataan kirjalliseen tietopyyntömenettelyyn. Kirjalliseen pyyntöön pyydetään liitteeksi kopio henkilöllisyystodistuksesta. Kirjallinen vastaus toimitetaan asianosaiselle kirjattuna kirjeenä.

1.13. Toiminta epäselvissä tapauksissa

- Ennen tietojen antamista on varmistettava, että pyytäjällä on oikeus saada tietoja. Siksi lähtökohtana varsinkin epäselvissä tapauksissa on kirjallinen menettely.
- Epäselvissä tapauksissa on oikeus selvittää asiaa eikä tietoja tarvitse antaa saman tien puhelimesta. Ota tarvittaessa yhteyttä esimieheesi.
- Kun tietoja pyydetään puhelimitse, on selvitettävä kuka ja missä asemassa soittaja on. Soittajan voi pyrkiä tunnistamaan kysymällä henkilötietoja, asiakasnumeroa ja asiaa koskevia tietoja (ks. kohta 1.12). Viranomaiselta voidaan pyytää puhelinnumero, johon voidaan soittaa viranomaisaseman selvittämiseksi. Epäselvissä tapauksissa soittajaa voi pyytää esittämään tietopyyntönsä sähköpostitse tai kirjallisesti.
- Jos tietoja pyytää viranomainen, joka ei osallistu asian käsittelyyn, tietopyyntö kehoitetaan lähtökohtaisesti esittämään sähköpostitse tai kirjallisesti sekä

mainitsemaan pyynnössä tiedonsaantioikeutta ja käyttötarkoitusta koskevat perustelut.

- Sivullisen kuten toimittajan tiedustellessa asiaa puhelimitse, kieltäydytään ja ilmoitetaan perusteeksi tietojen salassapito (kyse ei ole yleisöjulkisista tiedoista) ja sen perusteena olevat säännökset (JulKL 24 § 1 mom. 24 k. ja UReKL 11 §). Jos pyytäjä ei tyydy vastaukseen, häneltä tiedustellaan, haluaako hän tehdä kirjallisen perustellun pyynnön asiasta tai saada suoraan valituskelpoisen kielteisen päätöksen. Jos kirjallista pyyntöä ei esitetä, mutta pyytäjä haluaa päätöksen, on kirjattava ylös pyytäjän yhteystiedot ja pyynnön ajankohta sekä avattava UMA-järjestelmään tietopyyntöasia, johon päätös tehdään.

2. Asiamiehen tai avustajan käytöstä

2.1. Yleistä oikeudesta käyttää asiamiestä tai avustajaa

Ulkomaalaislain mukainen hallintoasia on pantava vireille henkilökohtaisesti, jollei ulkomaalaislaissa toisin säädetä (UlkL 8 §). Hallintoasian vireillepanossa ja käsittelyssä asianosainen saa käyttää avustajaa. Hallintoasian vireillepanossa ja käsittelyssä saa käyttää myös asiamiestä, jos ulkomaalaisen henkilökohtainen kuuleminen tai paikalle saapuminen ei ole tarpeen asian selvittämiseksi tai hänen henkilöllisyytensä varmistamiseksi. Myös ulkomaalaislain mukaisen muutoksenhakuasian vireillepanossa tai käsittelyssä asianosainen saa käyttää avustajaa tai asiamiestä.

Ulkomaalaislain 8 §:n 4 momentin mukaan avustajan ja asiamiehen kelpoisuudesta sekä salassapitovelvollisuudesta² säädetään erikseen.

Vakiintuneen käytännön mukaan Migri antaa oleskelulupapäätöksen tiedoksi vain hakijalle itselleen, vaikka hakija olisikin esittänyt käyttävänsä asiassa asiamiestä.

2.2. Asiamiehen tai avustajan kieltäminen esiintymästä asiassa

Hallintolain 12 §:n mukaan viranomaisen voi kieltää asiamiestä tai avustajaa esiintymästä asiassa, jos asiamies tai avustaja on tehtävänsä sopimaton. Kiellosta on ilmoitettava päämiehelle ja varattava tälle tilaisuus uuden asiamiehen tai avustajan hankkimiseen.

Esiintymiskielloa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siltä viranomaiselta, jonka toimivaltaan asiassa annettavan ratkaisun muutoksenhaku kuuluu. Esiintymiskielloa koskeva muutoksenhaku ei estä asian käsittelyn jatkamista, ellei muutoksenhakuviranomaisen toisin määrää.

Asiamiehen ja avustajan esiintymiskiello on asiakohtainen eli kiello koskee vain sitä hallintoasiaa, jonka yhteydessä viranomaisen päättää kiellosta. Yleistä kielloa, joka koskisi kaikkia tietyn asiamiehen tai avustajan hoitamia hallintoasioita, ei ole mahdollista tehdä.

² Hallintolain 13 § ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettu laki.

3. Hakemuksen vireillepanosta

3.1. Kuka ja missä voi panna hakemuksen vireille?

- Oleskelulupahakemuksen voi panna vireille vain **hakija tai hänen laillinen edustajansa**.
 - Perheenkokoajalla ja työnantajalla ei ole vireillepano-oikeutta.
 - Hakijan laillinen edustaja voi olla esimerkiksi asianajaja, valtakirjalla hakijaa edustava henkilö tai alaikäisen hakijan huoltaja. Myös hakijan tulee yleensä olla paikalla hakemusta jätettäessä.
 - Poikkeuksellisessa tapauksessa voidaan hyväksyä, että hakemuksen jättää laillinen edustaja yksin, jos hakijan läsnäoloa ei voida kohtuudella edellyttää esimerkiksi hänen heikon terveydentilansa vuoksi tai jos hakija on vastasyntynyt lapsi. Tällöin vireille panon yhteydessä on esitettävä lääkärintodistus tai muu selvitys syystä, miksi hakija ei ole paikalla. Hakijaa voidaan tarvittaessa pyytää asioimaan henkilökohtaisesti viranomaisen luona myöhemmin.
 - Laillinen edustaja ei voi panna hakemusta vireille Suomessa, jos hakija on tuolloin ulkomailla mutta laillinen edustaja voi valtuuttaa ulkomailla olevan henkilön panemaan hakemuksen vireille (käräjäoikeuden määräämä alaikäisen edustaja ei kuitenkaan voi valtuuttaa toista henkilöä hoitamaan edustajalle kuuluvia tehtäviä).
- Oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta sekä perheenjäsenen oleskelukorttia voi hakea vain hakija itse tai hänen laillinen edustajansa. Hakemus on jätettävä Migrille Suomessa. Hakemusta ei voi jättää ulkomailla.
- Alle 18-vuotiasta lasta koskevan hakemuksen voi täyttää ja allekirjoittaa hänen huoltajansa, edustajansa tai henkilö, jonka huoltaja on valtakirjalla valtuuttanut panemaan hakemuksen vireille.
 - Lapsen tulee yleensä olla henkilökohtaisesti läsnä edustustossa tai Migrin palvelupisteessä hakemusta jätettäessä. Poikkeuksellisesti hakemuksen voi jättää ilman lapsen läsnäoloa esim. silloin, jos hakemus koskee vastasyntyntä lasta tai lapsen terveydentilaan liittyvä painava syy estää hänen läsnäolonsa.
 - Sijaishuollossa olevan (huostaanotetun) lapsen puhevalta säilyy huoltajalla tietyin rajoituksin. Sosiaalihuollosta vastaavalla viranomaisella on oikeus päättää joistakin mm. lapsen olinpaikkaa, hoitoa ja muuta huolenpitoa koskevista asioista (Lastensuojelulaki 45 §). Oleskeluoikeutta koskevan hakemuksen jättämistä voidaan pitää asiana, jossa sosiaalihuollosta vastaava viranomainen voi käyttää sijaishuollossa olevan lapsen puhevaltaa.
 - Käräjäoikeuden määräämä edustaja ei voi valtuuttaa toista henkilöä hoitamaan edustajan tehtäviä puolestaan.
 - 15 vuotta täyttäneellä on hallintoasiassa rinnakkainen puhevalta, joten hän voi tehdä hakemuksen myös itse.
- Oleskelulupahakemus on jätettävä ulkomailla **Suomen edustustolle**³ tai Suomessa **Migrille**. Unionin kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta sekä perheenjäsenen oleskelukorttia voi hakea vain Suomessa, missä hakemus on jätettävä Migrille.
 - Lähtökohtaisesti ensimmäistä oleskelulupaa tulisi hakea ulkomailla ennen Suomeen saapumista. Ensimmäistä oleskelulupaa voi hakea Suomessa vain ulkomaalaislaissa nimenomaisesti säädetyillä perusteilla (UikL 60 § 1 mom.).

³ Hakemuksen voi UikL 60§ 3 mom:n mukaan ottaa ulkomailla vastaan myös toisen Schengen-valtion edustusto tai ulkoinen palveluntarjoaja, mikäli ulkoasiainministeriö on sopinut jollekin edustustolle ulkomaalaislain mukaan kuuluvien tehtävien ulkoistamisesta.

- Oleskelulupahakemuksen voi jättää Suomen edustustolle vain sellaisessa maassa, missä hakija **oleskelee laillisesti** ja voi osoittaa oleskelunsa laillisuuden asiakirjaselvityksellä (esim. oleskelulupa, viisumi, viisumivapaus tai UNHCR:n todistus pakolaisasemasta taikka pakolaisaseman hakemisesta oleskelumaassa). Hakemuksen vastaanottava edustusto arvioi hakijan oleskelun laillisuuden.
 - Konsulipalvelulaissa (498/1999) sekä sen nojalla annetussa asetuksessa säädetään siitä, missä edustustossa kunkin valtion kansalaiset voivat asioida. Toimivaltaista edustustoa ja asiointipaikan vaihtamista koskevista kysymyksistä asiakas ohjataan kääntymään ulkoasiainministeriön tai asianomaisen edustuston puoleen. Migri ei voi vaikuttaa asiointipaikkaan ulkomailla.
 - Oleskelulupahakemuksen, oleskelukorttihakemuksen sekä oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta koskevan hakemuksen vireillepano edellyttää henkilökohtaista asiointia.
- Ensimmäinen oleskelulupa voidaan pääsäännöstä poiketen myöntää Suomessa haettuna mm. silloin, jos edellytykset luvan myöntämiseksi ulkomailla ovat olemassa ja luvan epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta (UlkL 49 § 1 mom. 5 kohta).
 - Neuvonnassa on korostettava pääsääntöä, eli oleskelulupaa on haettava ennen maahan saapumista, erikseen UlkL:ssa säädettyjä tilanteita lukuun ottamatta.
 - UlkL 49 §:ää koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ensimmäistä oleskelulupaa ei yleensä evätä vain sen seikan vuoksi, että lupaa on haettu Suomessa. Neuvonnassa on kuitenkin korostettava, että luvan myöntäminen Suomessa haettuna on aina harkinnanvaraista ja poikkeaa pääsäännöstä.
 - Suomessa oleskelulupahakemuksensa jättävä asiakas toimii omalla riskillään ja tietoisena siitä, että menettely poikkeaa ulkomaalaislain mukaisesta pääsäännöstä.
 - Suoraan Migriin kirjeitse tai sähköpostitse lähetetty hakemus palautetaan hakijalle ja häntä neuvotaan jättämään hakemuksensa viranomaiselle henkilökohtaisesti tai käyttämään sähköistä asiointipalvelua. Hakemus ei tule vireille ennen normaalia asiointia viranomaisen luona tai sähköisessä asiointipalvelussa
 - Sähköistä asiointia käsitellään ohjeen kohdassa 4.

3.2. Hakemuksen on jättänyt henkilö, jolla ei ole vireillepano-oikeutta

- Jos hakemuksen tekijällä ei ole ulkomaalaislain nojalla vireillepano-oikeutta, tulee häntä neuvoa luopumaan hakemuksen jättämisestä. Hakemuksesta peritään näissäkin tilanteissa käsittelymaksu, jos hakemus kuitenkin jätetään. Viranomaisen ei kuitenkaan voi estää hakemuksen jättämistä, jos asiakas vielä neuvontaa saatuaan haluaa näin toimia.
- Jos hakemuksen on tehnyt henkilö, jolla ei ole vireillepano-oikeutta, Migri tekee asiassa tutkimattajättämispäätöksen.
 - Vireillepano-oikeus puuttuu esimerkiksi perheenkokoajalta, työnantajalta ja au pairin isäntäperheeltä.
- Jos asiassa on epäselvyyttä hakemuksen tosiasiallisesta tekijästä, on asiakkaalle ennen tutkimattajättämispäätöksen tekemistä varattava mahdollisuus täydentää hakemusta hakijan itsensä täyttämällä hakemuslomakkeella sekä hakijalta vireillepanon yhteydessä otettavilla biometrisillä tunnisteilla. Jos käsittelymaksu on jo maksettu, ei hakemusta täydentävältä hakijalta peritä samasta hakemuksesta enää uutta käsittelymaksua

- Käytännössä epäselvyyttä voi aiheuttaa esimerkiksi se, että perhesideperusteinen hakemus on jätetty hakijan olinpaikassa mutta hakijaksi on kuitenkin merkitty perheenkokoaja mutta on mahdollista, että hakijakin on ollut tuolloin paikalla.

3.3. Oleskelulupaa on haettu perusteella, jolla sitä ei voida myöntää

- Jos hakija on hakenut oleskelulupaa sellaisella perusteella, jolla lupaa ei ylipäätään voida myöntää, Migri tekee tuon seikan perusteella suppean kielteisen päätöksen, jossa ei oteta kantaa varsinaisiin asiaperusteisiin.
- Lupaedellytyksiä ei ole esimerkiksi silloin, kun hakija on ns. muu omainen ja oleskelulupahakemuksen perusteena on perheside perheenkokoajaan, joka ei ole Suomen kansalainen eikä kansainvälistä suojelua saanut.
- Jos lupaedellytykset puuttuvat, tulee hakijaa neuvomaan luopumaan hakemuksen jättämisestä. Hakemuksesta peritään näissäkin tilanteissa käsittelymaksu, jos hakija neuvonnasta huolimatta haluaa jättää hakemuksen.
- Hakemusta ei voi kieltäytyä ottamasta vastaan.

3.4. Käsittelymaksun periminen

- Hakemuksen vastaanottava viranomainen perii vireillepanon yhteydessä voimassa olevan maksuasetuksen mukaisen käsittelymaksun (Sisäministeriön asetus Maahanmuuttoviraston suoritteiden maksullisuudesta).
- Sähköistä asiointipalvelua käyttävä hakija voi maksaa käsittelymaksun joko sähköisesti (verkkopankki/maksukortti) tai viranomaisen luona asioidessaan.
- Asiakkaalla voi olla sisällöltään sellainen oikeusapupäätös, joka kattaa myös Migrin perimän käsittelymaksun. Jos asiakas vetoaa oikeusapupäätökseensä, on tuosta päätöksestä tarkistettava, mitä tarkoitusta varten oikeusapua on myönnetty. Oikeusapupäätöksen mahdollinen vaikutus Migrin käsittelymaksuihin riippuu päätöksen sisällöstä ja on arvioitava jokaisessa tapauksessa erikseen.
- Oleskelulupahakemuksen sekä muun ulkomaalaislain nojalla tehdyn **hakemuksen käsittelyn jatkaminen sen vireille tulon jälkeen edellyttää, että käsittelymaksu on suoritettu**. Hakemus raukeaa, jollei maksua ole kohtuullisessa ajassa suoritettu. (UuKL 10a §). Raukeamispäätöksestä on valitusoikeus.
 - Hallituksen esityksen mukaan kohtuullisena aikana käsittelymaksun suorittamiseen voitaisiin lähtökohtaisesti pitää yhtä kuukautta (HE 2/2016 vp, s. 14).
 - Käsittelymaksua ei voi suorittaa enää sen jälkeen, kun Migri on tehnyt päätöksen hakemuksen raukeamisesta.
- Jos hakemuksen vastaanottanut **viranomainen on oman virheensä vuoksi jättänyt käsittelymaksun perimättä tai perinyt liian pienen maksun**, Migri lähettää hakijalle täydennyspyynnön, jossa hänelle varataan mahdollisuus suorittaa puuttuva maksu kuukauden kuluessa.

- Jos hakijalta on peritty liian pieni käsittelymaksu, eikä hän suorita puuttuvaa summaa hänelle varatussa määräjassa, hakemus raukeaa ja häneltä jo peritty summa palautetaan.
- Jos hakemuksen vastaanottanut viranomainen ilmoittaa hakijalle oikean käsittelymaksun mutta **hakija tietoisesti jättää sen maksamatta tai maksaa liian pienen maksun**, hakijaa on pyydettyä täydentämään hakemustaan kuukauden kuluessa puuttuvalla käsittelymaksulla tai hakemus raukeaa. Pyyntöä voi esittää hakijalle jo hakemusta jätettäessä, jolloin erillistä täydennyspyyntöä ei tarvita. Pyyntöä esittäminen on kirjattava UMA-järjestelmään. Mahdollisesti jo maksettua summaa ei tällöin palauteta, jos hakemus raukeaa.
- Jos hakemuksen vastaanottanut **viranomainen on oman virheensä vuoksi perinyt liian suuren käsittelymaksun**, liikaa peritty summa palautetaan asiakkaalle.
 - Jos hakija on Suomessa, häntä pyydetään ilmoittamaan tilinumeronsa Migrille ja kyseinen summa palautetaan hänen pankkitililleen.
 - Tilinumeronsa ilmoittamista varten hakijalle annetaan esim. päätöksen saatteessa Migrin taloushallinnon sähköpostiosoite ja postiosoite (talous@migri.fi; Maahanmuuttovirasto, taloushallinto, PL 18, 00581 Helsinki).
 - Mikäli hakijaa lähestytään asiassa sähköpostitse, taloushallinnon virkapostiosoite merkitään viestin kopiokenttään.
 - Lisäksi päätöksen tehnyt yksikkö ilmoittaa taloushallinnolle sähköpostitse talous@migri.fi hakijan tiedot sekä palautuksen syyn ja suuruuden.
 - Jos hakija on ulkomailla, Migri pyytää päätöksen tiedoksiantavaa edustustoa palauttamaan kyseisen summan tiedoksiannon yhteydessä.

4. Sähköisestä asioinnista

4.1. Hakemuksen vireillepano sähköisesti

- Oleskelulupahakemuksen voi yleisimmillä hakuperusteilla panna vireille myös internetissä sähköisessä ulkomaalaislupien asiointipalvelussa (*enterfinland.fi*). Asiointipalvelussa voi hakea myös unionin kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta sekä perheenjäsenen oleskelukorttia.
- Hakijan on jätettävä sähköinen hakemuksensa omalta käyttäjätilitään. Käyttäjätilin luomisen yhteydessä hakija sitoutuu noudattamaan sähköisen asiointin käyttöehtoja.
 - Jokaisella täysi-ikäisellä hakijalla on oltava oma käyttäjätili. Alaikäistä lasta koskevan hakemuksen voi kuitenkin jättää hänen huoltajansa käyttäjätilin kautta.
 - Myös alaikäinen hakija voi jättää hakemuksen omalta henkilökohtaiselta käyttäjätilitään, mutta hänen hakemukseensa on aina liitettävä huoltajan antama suostumus lapsen Suomeen muutolle. Itsenäisesti asioivat alaikäiset ovat yleensä teini-ikäisiä, jotka hakevat oleskelulupaa opiskelua varten.
- Käsittelymaksun voi maksaa joko sähköisesti (suomalainen verkkopankki tai kansainvälinen maksukortti) tai viranomaisen luona asioitaessa.
- Sähköisesti hakemuksensa jättäneen **on käytävä henkilökohtaisesti Suomen edustustossa tai Migrin palvelupisteessä tunnistaumassa** eli todistamassa henkilöllisyytensä, esittämässä hakemuksensa liitteiden alkuperäiset kappaleet ja antamassa biometriset tunnisteensa (sormenjäljet ja kasvokuva) sekä allekirjoituksensa.

- Ulkomailla olevan hakijan on asioitava häntä palvelevassa Suomen edustustossa tai muun palveluntarjoajan luona, jolle kyseinen Suomen edustusto on ulkoistanut oleskelulupiin liittyviä tehtäviään.
 - Suomessa olevan hakijan on asioitava Migrin palvelupisteessä.
 - Migri ei voi vaikuttaa siihen, missä edustustossa ulkomailla oleva hakija voi asioida. Tarvittaessa asiakas saa lisätietoja edustustossa asioimisesta ulkoasiainministeriöstä tai kyseisestä edustustosta, esim. niiden nettisivuilta.
 - Oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta ja oleskelukorttia voi hakea vasta maahantulon jälkeen, joten hakijan on käytävä tunnistautumassa Suomessa Migrin palvelupisteessä.
- **Ulkomailla olevan hakijan on kolmen kuukauden kuluessa sähköisen hakemuksen jättämisestä käytävä edustustossa tunnistautumassa tai varattava sitä varten asiointiaika. Suomessa olevan hakijan on puolestaan kolmen kuukauden kuluessa käytävä Migrin palvelupisteessä tunnistautumassa.**
 - Menettelyjen erilaisuus johtuu siitä, että Migrin palvelupisteessä on mahdollisuus asioida myös ilman ajanvarausta, edustustoissa ei välttämättä ole.
 - Tunnistautumisesta ei lähetetä hakijalle erillistä pyyntöä. Kyseinen määräaika ilmoitetaan hakijalle sähköisessä asiointipalvelussa ja hakijan on hyväksyttävä sähköisen asioinnin käyttöehdot.
 - **Jos ulkomailla oleva hakija ei saa asiointiaikaa kolmen kuukauden sisällä, on hänen varattava aikaisin mahdollinen aika ja lähetettävä Migrille selvitys tilanteestaan sähköisen asiointipalvelun kautta.** Suomessa oleva hakija voi asioida Migrin palvelupisteessä myös ilman ajanvarausta, joten hänen odotetaan asioiva kolmen kuukauden kuluessa.
 - Jos hakija ei kolmen kuukauden määräajassa käy tunnistautumassa tai varaa asiointiaikaa tunnistautumista varten eikä ilmoita saamastaan myöhemmästä ajasta asiointipalvelun kautta, Migri tekee hakemukseen kielteisen päätöksen.
 - Tämän ei voida katsoa rajoittavan ulkomaalaisen oikeuksia enempää kuin on välttämätöntä. Hakijalla on aina mahdollisuus myös kirjalliseen hakemusprosessiin, jos hän ei toimi tai voi toimia sähköisen asioinnin käyttöehtojen edellyttämällä tavalla.
 - Hakija voi halutessaan käyttää sähköisen hakemuksensa tekemiseen avustajaa mutta hakemus on jätettävä hakijan omalta käyttäjätilitä ja hakijan on hyväksyttävä asiointipalvelun käyttöehdot. Hakijan on myös itse saavuttava viranomaisen luo tunnistautumaan.
 - Oletuksena on, että hakija on tietoinen hänen omalta käyttäjätilitään jätetystä hakemuksesta sekä hakemuksen ja sen liitteiden sisällöstä, vaikka tiedot asiointipalveluun olisikin tosiasiaassa syöttänyt hakijan apuna toiminut toinen henkilö. Hakija vastaa hänen käyttäjätilitään jätetyistä tiedoista ja niiden paikkansapitävyydestä.

4.2. Päätöksen tiedoksianto sähköisesti

- Sähköistä asiointipalvelua voi käyttää joko heikosti tunnistautuneena (käyttäjätunnus ja salasana) tai vahvasti tunnistautuneena (suomalaiset verkkopankkitunnukset tai poliisin myöntämä sähköinen henkilökortti).
- Sähköisen asiointipalvelun käyttäjälle päätös annetaan tiedoksi ensisijaisesti sähköisen asiointipalvelun kautta. Päätösasiakirjan liitteineen hakija saa asiointipalvelun kautta ja

oleskelulupakortti tai oleskelukortti luovutetaan Suomessa olevalle hakijalle kirjeitse. Ulkomailla olevalle hakijalle oleskelulupakortti luovutetaan edustuston kautta.

- Oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettava todistus luovutetaan unionin kansalaiselle yleensä henkilökohtaisesti Migrin palvelupisteessä. Jos todistusta ei poikkeuksellisesti voida antaa samalla, kun unionin kansalainen asioi Migrin palvelupisteessä henkilökohtaisesti, todistus toimitetaan hänelle myöhemmin joko asiointipalvelun kautta tai kirjeitse.
- Migri on antanut erillisen päätösten tiedoksiantamista koskevan ohjeen.

4.3. Sähköiseen asiointiin liittyviä poikkeustilanteita

4.3.1. Hakija on jättänyt asiointipalvelun kautta useita päällekkäisiä hakemuksia

- Lähtökohtaisesti kaikki asiointipalvelun kautta jätetyt hakemukset avataan UMA-järjestelmään.
- Saman asiakkaan jättämä selvästi tarpeeton ja ylimääräinen hakemus voidaan kuitenkin jättää avaamatta UMA-järjestelmään ja poistaa asiointipalvelun asiakirjalistalta, jos:
 - on ilmeistä, että ylimääräinen hakemus on jätetty viranomaisen antaman virheellisen neuvon tai tietojärjestelmässä ilmenneen vian vuoksi,
 - hakemukset on jätetty muutaman vuorokauden sisällä ja ne ovat sisällöltään ja perusteeltaan samankaltaisia (täydellistä identtisyyttä ei vaadita, mutta keskeisen sisällön oltava selvästi samankaltaista); tai
 - kyse on asiattoman tai kokonaan puuttuvan sisällön perusteella ilmeisen aiheettomasta hakemuksesta.
- Jos asiakas ottaa Migriin yhteyttä ja kertoo jättäneensä erehdyksen, teknisen vian tai muun vastaavan syyn vuoksi tarpeettoman hakemuksen, hänet ohjataan ottamaan yhteyttä asiointipalvelun tekniseen tukeen <e-support@migri.fi>.

4.3.2. Sähköistä hakemusta ei löytynyt tunnistaustumiskäynnillä ja hakija jättää uuden hakemuksen kirjallisesti

- Jos sähköisesti jätettyä hakemusta ei teknisen vian vuoksi näy asiointipalvelussa, kun hakija saapuu tunnistautumaan, ja hän tällöin päättää jättää uuden hakemuksen kirjallisesti, menetellään käsittelymaksujen kanssa seuraavasti:
 - Jos hakija on jo maksanut käsittelymaksun sähköisesti ja maksaa nyt uudelleen viranomaiselle, päätöksen tiedoksiannon yhteydessä hakijalle palautetaan hänen liikaa maksamansa summa. Yleensä maksu palautetaan hakijan pankkitilille.
 - Jos hakija ei ole vielä maksanut käsittelymaksua asiointipalvelussa, häneltä peritään kirjallisesta hakemuksesta poikkeuksellisesti sähköisen hakemuksen alempi maksu, koska kirjallisen hakemuksen jättäminen johtuu hakijasta riippumattomasta syystä.
- Jos hakemus tällaisessa tapauksessa avataan UMA-järjestelmään kirjallisen hakemuksen perusteella, vaikka se on aiemmin jätetty myös sähköisesti, on asiaa käsiteltävä UMA-järjestelmässä kirjallisen hakemuksen kautta, koska biometriset tunnisteet on liitetty siihen. Hakemuksia ei voi UMA:ssa yhdistää eikä biometrisiä tunnisteita voi siirtää asiasta toiseen.

- Hakemuksen järjestelmään avaavan on kirjattava molempiin asioihin merkintä, että hakemukset liittyvät toisiinsa, jotta viimeistään käsittelyvaiheessa tiedetään avata UMA:an myös sähköinen hakemus ja pyytää lisäselvitykset sekä suorittaa tiedoksianto sähköisen asiointipalvelun kautta.

4.3.3. Hakemus on tehty muulta kuin hakijan omalta käyttäjätilitä

- Jokaisen täysi-ikäisen hakijan on tehtävä sähköinen hakemuksensa oman henkilökohtaisen käyttäjätilinsä kautta. Vain alaikäistä lasta koskevan hakemuksen voi tehdä hänen huoltajansa käyttäjätilitä.
- Toisen henkilön käyttäjätilitä tehty hakemus poistetaan sähköisen asiointipalvelun asiakirjalistalta ja asiakkaan mahdollisesti jo maksama käsittelymaksu palautetaan.
- Saadakseen hakemuksensa vireille, hakijan on tehtävä uusi hakemus omalta käyttäjätilitään tai vaihtoehtoisesti jätettävä kirjallinen hakemus henkilökohtaisesti edustustoon tai Migrin palvelupisteeseen.
 - Hakemuksen vireilletulopäiväksi katsotaan uuden hakemuksen vireilletulopäivä.
- Jos esimerkiksi tunnistautumiskäynnin yhteydessä havaitaan, että hakemus on jätetty väärän henkilön käyttäjätilitä, kyseinen viranomainen voi oman harkintansa mukaan ottaa kirjallisen hakemuksen vastaan saman asiointikäynnin yhteydessä, mikäli se katsotaan kohtuulliseksi esimerkiksi hakijan pitkän asiointimatkan vuoksi.
 - Tällöin hakijalta peritään sähköisen ja kirjallisen hakemuksen käsittelymaksujen erotus. Mikäli käsittelymaksu peritään virheellisesti kokonaan uudelleen, liikaa maksettu summa palautetaan asiakkaalle.
 - Väärältä käyttäjätilitä tehty sähköinen hakemus poistetaan asiointipalvelun asiakirjalistalta.

4.3.4. Unionin kansalainen, häneen rinnastettava tai hänen perheenjäsenensä on virheellisesti hakenut oleskelulupaa

- Jos vapaan liikkuvuuden soveltamisalaan kuuluva unionin kansalainen, häneen rinnastettava tai hänen perheenjäsenensä on väärinkäsityksen tai puutteellisen neuvonnan vuoksi hakenut sähköisen asiointipalvelun kautta oleskelulupaa, on häntä tunnistautumisen yhteydessä tai mahdollisuuksien mukaan jo aiemmin, neuvottava käyttämään oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen ja hakemaan todistusta oleskeluoikeutensa rekisteröimisestä tai oleskelukorttia.
 - Jos Suomessa jo oleva hakija päättää luopua oleskeluluvan hakemisesta ja käyttää oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, virheellisesti jätetty oleskelulupahakemus voidaan poistaa järjestelmän asiakirjalistalta ja hakijan mahdollisesti maksama käsittelymaksu palauttaa.

4.3.5. Hakija on virheellisesti hakenut ensimmäistä oleskelulupaa jatkoluvan sijaan tai päinvastoin

- Jos hakija on väärinkäsityksen tai puutteellisen neuvonnan vuoksi jättänyt sähköisen asiointipalvelun kautta ensimmäistä oleskelulupaa koskevan hakemuksen, kun hänen tarkoituksenaan oli hakea jatkolupaa, tai päinvastoin, oikea hakijan tarkoittama hakemus avataan UMA-järjestelmään tunnistautumiskäynnin jälkeen.

- Hakijalta peritään hänen maksamansa käsittelymaksun ja oikean hakemuksen mukaisen käsittelymaksun erotus tai hänelle palautetaan hänen liikaa maksamansa summa tilanteeseen parhaiten soveltuvalla tavalla.
- Mikäli hakija on ulkomailla ja tunnistautuu edustustossa, katsotaan oleskelulupahakemus aina ensimmäistä oleskelulupaa koskeväksi hakemukseksi. Jatkolupaa on UIKL 60 § 2 mom:n nojalla haettava Suomessa.

4.3.6. Hakija on tietoisesti hakenut oleskelulupaa väärällä perusteella

- Jos tunnistautumisen yhteydessä ilmenee, että hakija on hakenut ensimmäistä oleskelulupaa tai jatkolupaa joko tietoisesti tai saamastaan neuvonnasta huolimatta väärällä perusteella, hakemusta käsitellään hakijan sähköisessä asiointipalvelussa ilmoittaman perusteen mukaisesti.
- Hakijaa neuvotaan jättämään uusi hakemus oikealla perusteella sekä perumaan väärällä perusteella jättämänsä hakemus, jolloin se raukeaa. Hakijaa ei kuitenkaan voi velvoittaa perumaan hakemustaan. Mikäli hän ei peru hakemustaan, siihen tehdään päätös, joka on käytännössä yleensä kielteinen.
- Käsittelymaksua ei tällöin palauteta riippumatta siitä, perutaanko hakemus vai ei.

4.3.7. Hakija haluaa perua sähköisen hakemuksensa

- Hakijaa neuvotaan lähettämään peruutusilmoituksensa suoraan Migriin tai asiointipaikaksi valitsemaalleen edustustolle, joka välittää ilmoituksen Migriin. Ilmoitus tulisi mielellään lähettää sähköpostitse samasta osoitteesta, jolla hakija on luonut sähköiseen asiointipalveluun käyttäjätilinsä. Halutessaan hakijan voi käyttää myös muuta sähköpostiosoitetta, lähettää kirjallisen ilmoituksensa kirjeitse tai tuoda sen viranomaiselle henkilökohtaisesti.
- Peruutusilmoituksen lähettämistä sähköisesti suoraan asiointipalveluun ei suositella, koska se viivytäisi ilmoituksen käsittelyä. Käytännössä ilmoitus huomattaisiin asiointipalvelussa vasta silloin, kun hakemus otetaan käsiteltäväksi.
- Asiointipalvelun tekniseen tukeen lähetetty peruutusilmoitus välitetään hakemusta Migrissä käsittelevään yksikköön, yleensä maahanmuuttoyksikköön.
- Hakijan mahdollisesti jo maksama käsittelymaksu palautetaan, jos hakija ei ennen peruutusta ole vielä käynyt viranomaisen luona tunnistautumassa. Hakemuksen käsittelyä koskevien toimenpiteiden katsotaan alkavan sähköisen hakemuksen kohdalla hakijan tunnistautumisesta, joten ennen sitä perutun hakemuksen käsittelymaksu voidaan palautta maksuasetuksen (1213/2016) 7 §:n nojalla. Maksun palauttaminen ei tällöin edellytä, että hakemus olisi jätetty viranomaisen antaman väärän neuvon tai muun viranomaisen tekemän virheen vuoksi.
- Asiointipalvelun tekninen tuki ja Migrin taloushallinto voivat yleensä hoitaa maksun palautuksen itsenäisesti. Vain epäselvissä tapauksissa on aiheellista kääntyä hakemusta käsittelevän yksikön puoleen ennen maksun palauttamista.

5. Maassa oleskelusta ja liikkumisesta hakemuksen vireillä ollessa

5.1. Voiko oleskelulupahakemuksensa edustustoon jättänyt vieraillla Suomessa hakemuksensa vireillä ollessa?

- Voi, jos edustusto myöntää hakijalle viisumin tai hän voi saapua Suomeen viisumivapauden perusteella. Pelkän ulkomailla edustustolle jätetyn oleskelulupahakemuksen perusteella ei voi saapua Suomeen.
- Vakiintuneen UIKL 40 §:n tulkinnan mukaan ulkomailla jätetyn oleskelulupahakemuksen ei Suomessa jätetyn hakemuksen tavoin katsota tuovan oleskeluoikeutta. Ulkomailla jätetyn hakemuksen turvin ei siis voi ylittää viisumin tai viisumivapauden sallimia oleskelupäiviä.⁴

5.2. Hakija on jättänyt oleskelulupahakemuksensa Suomessa Migrille

5.2.1. Voiko päätöstä odottaa Suomessa vaikka viisumi tai viisumivapausaika ylittyy?

- Voi, kunnes hakemus on ratkaistu (UIKL 40 § 3 mom.). Jos oleskelulupaa ei myönnetä, tehdään yleensä myös päätös hakijan käännyttämisestä.
- Oleskelulupahakemuksen tekeminen ei kuitenkaan yleensä estä mahdollisen aiemman maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanoa. Tällöin pelkkä uusi Suomessa tehty hakemus ei oikeuta jatkamaan maassa oleskelua, ellei hallinto-oikeus toisin määrää.
- Laissa määrättyjä poikkeuksia lukuun ottamatta käännyttämisestä koskevassa päätöksessä määrätään myös aika, jonka kuluessa ulkomaalainen voi poistua maasta vapaaehtoisesti (UIKL 147 a §).
- Vapaaehtoisen paluun määräaika, sen määrittämisestä koskevia poikkeuksia sekä määräjän pidentämistä käsitellään tarkemmin Migrin maastapoistamisohjeessa.

5.2.2. Kuluvatko viisumin tai viisumivapauden sallimat oleskelupäivät hakemuksen vireillä ollessa?

- Kyllä. Rajavartiolaitoksen linjauksen mukaan sallitut oleskelupäivät jatkavat kulumista riippumatta siitä, että henkilö hakee maahantulonsa jälkeen ensimmäistä oleskelulupaa tai oleskelukorttia. Sallittujen päivien jälkeen hakija voi jatkaa oleskeluaan laillisesti Suomessa hakemusprosessin ajan (UIKL 40 § 3 mom.).

5.2.3. Voiko hakija poistua Suomesta ja palata Suomeen odottamaan päätöstä?

- Voi, jos edustusto myöntää viisumin tai hakija voi palata Suomeen viisumivapaasti. Neuvonnassa asiakkaita on muistutettava siitä, ettei uutta viisumia välttämättä myönnetä, joten paluun onnistuminen on epävarmaa. Viisumin myöntämisestä päättää edustusto. Suomessa vireille pantu oleskelulupahakemus oikeuttaa oleskelemaan Suomessa asian käsittelyn ajan mutta ei palaamaan ulkomailta Suomeen.

⁴ Rajavartiolaitoksen nettisivujen "Usein kysytyt kysymykset" -osiossa on lisätietoja mm. Suomeen saapumisesta <<http://www.raja.fi/ohjeita/faq#ukk>>. (Viitattu 7.7.2017)

- Poliisi ei enää myönnä paluuviusumia.⁵
- Jos ensimmäistä oleskelulupaa koskevan hakemuksensa Suomessa jättänyt hakija poistuu maasta eikä viisumin puuttumisen tai muun syyn vuoksi voi palata Suomeen, oleskelulupapäätös annetaan hakijalle tiedoksi Suomen edustustossa.

5.2.4. Voiko ennen maasta poistamispäätöksen täytäntöönpanoa jättää uuden hakemuksen?

- Hakija voi halutessaan jättää uuden oleskelulupahakemuksen, josta peritään uusi käsittelymaksu. Uuden hakemuksen turvin ei kuitenkaan voi jatkaa oleskelua ellei hallinto-oikeus kiellä aiemman maasta poistamispäätöksen täytäntöönpanoa.
- Maasta poistamisen täytäntöönpanon suorittaa yleensä poliisi, joka myös varmistaa päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuden sekä päättää ajankohdan, jolloin päätös pannaan täytäntöön.
- Jos hakija poistetaan maasta ennen kuin Migri on ratkaissut uuden hakemuksen, päätös annetaan hakijalle tiedoksi siinä Suomen edustustossa, jossa hakijan tulisi ulkomailla ollessaan asioida.

5.3. Oleskeluluvan hakija on unionin kansalainen, häneen rinnastettava tai hänen perheenjäsenensä

- Jos hakija on EU:n jäsenvaltion, Liechtensteinin tai Sveitsin kansalainen taikka hänen perheenjäsenensä (ns. päähakija on Suomessa oleskeluoikeutensa rekisteröinyt unionin kansalainen), hänen on **ensisijaisesti käytettävä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen** eli haettava oleskeluluvan sijaan **oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta tai** unionin kansalaisen perheenjäsenen **oleskelukorttia**.
- Unionin kansalaisen kohdalla oleskeluoikeuden rekisteröinti on pääsääntö (HE 205/2006, s. 28–29) ja rekisteröinti tulee tehdä aina, jos unionin kansalainen täyttää rekisteröinnin edellytykset.
 - Unionin kansalaista neuvotaan hakemaan ensisijaisesti oleskeluluvan sijaan oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta
 - Vastaavasti unionin kansalaisen perheenjäsentä neuvotaan hakemaan ensisijaisesti perheenjäsenen oleskelukorttia.
 - Oleskelulupaa tulisi hakea vasta silloin, kun hakija on saanut viisumia, oleskeluoikeuden rekisteröintiä tai oleskelukorttia koskevaan hakemukseensa kielteisen päätöksen.
 - Jos asiakas neuvonnasta huolimatta haluaa jo ensivaiheessa hakea rekisteröinnin tai oleskelukortin sijaan nimenomaan oleskelulupaa, on hakemus kuitenkin otettava vastaan. Näissä tapauksissa hakijalle annetun neuvonnan pääasiallinen sisältö on kirjattava myös UMA-järjestelmään.
- Pohjoismaiden kansalaisten on oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin tai oleskeluluvan hakemisen sijaan ilmoitettava Suomeen muutostaan maistraatille (UikL 157

⁵ HE 275/2010 vp: Paluuviusumien myöntäminen lopetettiin 5.4.2010 viisumisäännöstön (2009/810/EY) säännösten pääosan soveltamisen aloittamisen yhteydessä. Paluuviusumin aikaisempaa käyttöä vastaavia tilanteita varten voidaan hakea viisumisäännöstön mukaisesti edustustosta viisumia.

§). Pohjoismaan kansalaisen oleskeluoikeutta ei rekisteröidä, vaikka hän sitä itse haluaisikin.

- Jos unionin kansalainen tai hänen perheenjäsenensä on ennen Suomeen saapumistaan jättänyt Suomen edustustoon oleskelulupahakemuksen, häntä neuvotaan hakemaan Migriltä oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta tai oleskelukorttia sekä peruuttamaan edustustolle jättämänsä oleskelulupahakemus, joka tällöin raukeaa.
 - Hakemuksen vastaanottavan viranomaisen tulee neuvoa hakijaa jättämään oikea hakemus. Jos esimerkiksi edustusto ei ole neuvonut unionin kansalaisen perheenjäsenestä hakemaan oleskeluluvan sijaan viisumia, väärän hakemuksen voidaan katsoa tulleen vireille viranomaisesta johtuvasta syystä ja hakemuksensa peruvalla hakijalle voidaan palauttaa hänen maksamansa käsittelymaksu.
- Jos oleskeluoikeuden rekisteröinnin tai oleskelukortin myöntämisen edellytykset eivät täyty taikka hakija ei neuvonnasta huolimatta peruuta aiempaa oleskelulupahakemustaan, Migri ratkaisee oleskelulupahakemukseen aineellisesti eli tekee myönteisen tai kielteisen päätöksen.

6. Päätöksenteosta

6.1. Hakemuksen raukeaminen vai kielteinen päätös?

6.1.1. Hakija itse peruuttaa hakemuksensa

- Hakemus raukeaa. Päätöksestä ei ole valitusoikeutta, mikä merkitään päätökseen (UikL 191 § 1 mom 8 kohta). Samalla tavalla menetellään oleskelulupahakemusten, oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta ja perheenjäsenen oleskelukorttia koskevien hakemusten peruutusten kohdalla.
- Jos hakija peruu työntekijän oleskelulupaa koskevan hakemuksensa, joka on parhaillaan vireillä TE-toimistossa eikä osapäätöstä ole vielä tehty, TE-toimistot yleensä tekevät UMA-järjestelmässä osapäätöstoimenpiteen, johon päätöksen tyypiksi kirjataan ”peruuttaminen”. Tämän jälkeen TE-toimisto siirtää asian Migrille, joka tekee raukeamispäätöksen.

6.1.2. Perheenkokoaja tai työnantaja ilmoittaa peruuttavansa hakemuksen

- Hakijalle varataan mahdollisuus tulla kuulluksi perheenkokoajan tai työnantajan ilmoituksen johdosta, ellei kuuleminen ole ilmeisen tarpeetonta. Tämän jälkeen asia ratkaistaan.
- Kyse ei ole varsinaisesti hakemuksen peruuttamisesta vaan olosuhdemuutoksesta tai asiassa saadusta uudesta selvityksestä, joka huomioidaan hakemusta ratkaistaessa. Jos oleskelulupahakemuksen perusteena oleva perheside tai työsuhde ei ole enää tosiasiasa voimassa, on päätös yleensä kielteinen. Päätöksestä on valitusoikeus.
 - Jos kyse on ns. pakkoavioliitosta ja perheenkokoaja ilmoittaa peruvansa hakemuksen, on päätöksen perustelut kirjoitettava sellaiseen muotoon, ettei perheenkokoajalle aiheudu kielteisestä päätöksestä ongelmia. (Ks. myös Migrin ohje oleskeluluvista perhesiteen perusteella).

6.1.3. Päällekkäiset hakemukset

- Oleskelulupajärjestelmän lähtökohtana on ns. yhden luvan periaate. Neuvonnan tavoitteena on, ettei päällekkäisiä hakemuksiakaan tulisi vireille.
 - Jos hakija jättää uuden oleskelulupahakemuksen edellisen ollessa vielä vireillä, tulisi hakijaa yleensä neuvota peruuttamaan aiempi hakemuksensa.
 - Jos vapaan liikkuvuuden piiriin kuuluva ulkomaalainen on hakenut oleskeluoikeuden rekisteröinnin tai oleskelukortin sijaan oleskelulupaa, tai päinvastoin, tulisi hakijaa yleensä neuvota jättämään oikea hakemus ja perumaan aiempi hakemuksensa.
- Yksittäisessä tapauksessa päällekkäisten hakemusten jättäminen voi kuitenkin olla perusteltua ja yhden luvan periaatteestakin voidaan poiketa. Hakijalla voi olla oleskeluluvalla aidosti kaksi perustetta, jotka hän haluaa saattaa viranomaisen arvioitaviksi. Lisäksi esimerkiksi kahden eri työntäjän palveluksessa tai kahdella eri alalla tehtävää työtä varten voidaan myöntää erilliset työperusteiset oleskeluluvat.
- Jos päällekkäisiin hakemuksiin ei ole perustelua syytä, hakijaa neuvotaan välttämään päällekkäisten hakemusten jättämistä. Häntä ei kuitenkaan voida velvoittaa peruuttamaan aiempaa hakemustaan eikä rajoittaa uusien hakemusten jättämistä.
- Jos hakija jättää päällekkäiset hakemukset esimerkiksi ulkomailla Suomen edustustolle ja Suomessa Migrille eikä peruuta aiempaa hakemustaan, vakiintuneen käytännön mukaan Migri pyrkii käsittelemään ja ratkaisemaan hakemukset samanaikaisesti.
 - Molemmista hakemuksista peritään käsittelymaksut ja molemmat maksut on merkittävä päätösasiakirjaan myös silloin, kun hakemukset ratkaistaan samassa päätösasiakirjassa.
 - Molemmista päätöksistä on valitusoikeus.
 - UMA-järjestelmässä päätöstoimenpide on kirjattava molempiin asioihin, vaikka varsinainen päätösasiakirja laadittaisiin vain toiseen asiaan.
 - Tarvittaessa hakijalta on tiedusteltava, kumman hakemuksensa mukaisen luvan hän ensisijaisesti haluaa. Lähtökohtaisesti hakijalle myönnetään hänen kannaltaan edullisempi lupa. Aina ei kuitenkaan ole selvää, kumpi olisi edullisempi, jolloin yleensä myönnetään asiakkaan ensisijaiseksi valitsema lupa.

6.1.4. Muutto pois Suomesta, kuolema, kansalaisuuden saaminen, työsuhteen päättyminen

- Asia raukeaa, kun Suomessa hakemuksensa jättänyt **hakija on todennäköisesti muuttanut pois Suomesta**. Pelkkä poistuminen Suomesta ei riitä, jos hakija ei peruuta hakemustaan.
 - Päätöksestä ei ole valitusoikeutta, jos asian todetaan raukeavan siksi, että hakija on todennäköisesti muuttanut pois Suomesta (UlkL 191 § 1 mom. 8 kohta).
 - Suomesta pois muuttamisen todennäköisyyttä arvioidaan tapauskohtaisesti. Harkinnassa on kiinnitettävä huomioita mm. hakemuksen perusteeseen ja siihen, onko peruste yhä olemassa.
 - Asian katsotaan raukeavan esim. silloin, kun lupaa on haettu työn tai opiskelun perusteella, hakijaa ei ole todennäköisen Suomesta poistumisensa vuoksi tavoiteta ja hakemuksen mukainen työ tai opiskelu on jo päättynyt.
 - Asian katsotaan raukeavan Suomesta pois muuton vuoksi myös silloin, jos haettu lupa voidaan myöntää vain Suomessa olevalle ulkomaalaiselle (esim. UlkL 52 §). Tarvittaessa hakijalta voidaan tiedustella, onko hänen maasta poistumisensa tarkoituksena muuttaa kokonaan pois Suomesta. Jos on tai jos hakijaa ei tavoiteta, asia lähtökohtaisesti raukeaa.

- Samalla tavalla menetellään oleskelulupahakemusten, oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta ja perheenjäsenen oleskelukorttia koskevien hakemusten kohdalla.
- Vakiintuneen käytännön mukaan hakemuksen katsotaan raukeavan myös silloin, kun **hakija kuolee tai saa Suomen kansalaisuuden** kesken asian käsittelyn.
 - Hakijan kuolema voidaan vaikutuksiltaan rinnastaa pois maasta muuttamiseen (riippumatta siitä onko hakija Suomessa vai ulkomailla), joten tällöinkin voidaan katsoa, ettei päätöksestä ole valitusoikeutta.
 - Hakijan saadessa Suomen kansalaisuuden UIKL 191 §:n mukaiset valituskiellot eivät sovellu, joten päätöksestä on valitusoikeus.
 - Jos perhesiteen perusteella oleskelulupaa hakenut kuolee kesken asian käsittelyn, päätös asian raukeamisesta annetaan tiedoksi perheenkokoajalle.
 - Hakijan kuolemasta johtuva raukeamispäätös voidaan antaa tiedoksi perheenjäsenelle myös silloin, kun on kyse perheenjäsenen oleskelukortista tai oleskeluoikeuden rekisteröinnistä perheenjäsenyyden perusteella.
 - Muissa tilanteissa päätöstä hakemuksen raukeamisesta hakijan kuoleman johdosta ei yleensä anneta tiedoksi kenellekään.
- Perheenkokoajan kuollessa, muuttaessa pois Suomesta tai saadessa Suomen kansalaisuuden, sekä työperusteisen oleskelulupahakemuksen kohdalla työsuhteen päättyessä, asiassa tehdään joko myönteinen tai kielteinen päätös, jossa huomioidaan kyseinen olosuhdemuutos. Päätöksestä on valitusoikeus. Vastaavalla tavalla ratkaistaan myös oleskelukorttia koskeva hakemus sekä perheenjäsenyydellä perusteltu oleskeluoikeuden rekisteröintihakemus.

6.1.5. Uutta oleskelulupakorttia koskeva hakemus, kun oleskelulupa perutaan tai raukeaa

- Jos oleskeluluvan haltija on UIKL 60 g §:n mukaisesti hakenut uutta oleskelulupakorttia mutta hänen oleskelulupansa perutaan tai raukeaa ennen kuin uutta korttia koskeva hakemus on ratkaistu, tehdään uutta korttia koskevaan hakemukseen raukeamispäätös. Raukeamispäätöksestä on tällöin valitusoikeus.

6.2. Päätöksenteko, kun hakija on unionin kansalainen, häneen rinnastettava tai hänen perheenjäsenensä

- Ulkomaalaislain 159 §:n mukaan **unionin kansalaiselle on annettava välittömästi rekisteröintitodistus**, kun hän on antanut selvityksensä siitä, että täyttää rekisteröinnin edellytykset.
 - Todistus on yleensä annettava samalla asiointikerralla, jolloin asiakas jättää todistusta koskevan hakemuksensa, jos hakemus sisältää kaikki tarvittavat selvitykset. Poikkeuksellisesti todistus voidaan antaa myöhemmin, mutta tällöinkin se on annettava mahdollisimman pian eikä useiden työpäivien pituista odotusaikaa voi pitää hyväksyttävänä.
 - Sähköisesti todistusta hakeneelle, joka on esittänyt kaikki tarvittavat selvitykset, todistus annetaan yleensä samalla asiointikerralla, jolloin hän tulee henkilökohtaisesti Migrin palvelupisteeseen tunnistautumaan.
 - Jos todistus annetaan vasta henkilökohtaista asiointikäyntiä myöhemmin, se voidaan lähettää kirjeitse tai sähköisen asiointipalvelun kautta.
 - Todistus on voimassa toistaiseksi.

- Uutta todistusta ei anneta vaikka oleskelun peruste myöhemmin muuttuisi esimerkiksi opiskelijasta työntekijäksi. Kadonnan tai turmeltuneen tilalle voidaan kuitenkin antaa uusi kappale alkuperäisestä rekisteröintitodistuksesta.
- **Unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortti on myönnettävä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä (UlkL 161 b §).**
 - Hakijalle on välittömästi annettava todistus oleskelukorttia koskevan hakemuksen jättämisestä. Sähköisesti oleskelukorttia hakeneelle kyseinen todistus annetaan hänen käydessään tunnistautumassa Migrin palvelupisteessä.
 - Oleskelukortti myönnetään ratkaisupäivästä alkaen viideksi vuodeksi, tai jos aiottu oleskelu on alle viisi vuotta, oleskelun aiotuksi kestoksi.
- Vapaan liikkuvuuden soveltamisalaan kuuluvan ulkomaalaisen tulee ensisijaisesti käyttää oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen ja hakea oleskeluluvan sijaan oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta tai perheenjäsenen oleskelukorttia. Hakemus on jätettävä Suomessa Migrille.
 - Oleskeluluvan myöntäminen unionin kansalaiselle häneen rinnastettavalle tai hänen perheenjäsenelleen on poikkeuksellista. Oleskelulupa voidaan myöntää UlkL 153 a §:n mukaisissa tilanteissa, jos unionin kansalaisen oleskeluoikeutta ei voida rekisteröidä tai hänen perheenjäsenelleen ei myönnetä viisumia Suomeen saapumista varten.
- Jos samanaikaisesti on vireillä oleskelulupahakemus ja oleskeluoikeuden rekisteröinti- tai oleskelukorttihakemus, hakijaa yleensä neuvotaan peruuttamaan oleskelulupahakemuksensa, jolloin se raukeaa.
- Jos hakija ei neuvonnasta huolimatta peruuta oleskelulupahakemustaan vaikka hänen oleskeluoikeutensa rekisteröidään tai hänelle myönnetään oleskelukortti, Migri tekee hakemukseen kielteisen päätöksen.
- Jos vapaan liikkuvuuden alaan kuuluva ulkomaalainen ei neuvonnasta huolimatta hae oleskeluoikeutensa rekisteröintiä tai oleskelukorttia ja pitää oleskelulupahakemuksensa voimassa, Migri ratkaisee oleskelulupahakemuksen. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätöksessä on tällöin viran puolesta huomioitava myös UlkL 10 luku.
 - Jos unionin kansalaisen oleskeluoikeus voitaisiin rekisteröidä tai oleskelukortti myöntää UlkL 10 luvun säännösten perusteella, ei tilannetta yleensä voida pitää UlkL 153 a §:ssä tarkoitetulla tavalla poikkeuksellisena, jotta hakijalle voitaisiin myöntää oleskelulupa UlkL 4 luvun perusteella.

6.3. Ensimmäisen oleskeluluvan voimassaolon alkaminen

- Yleensä Migri myöntää ensimmäisen oleskeluluvan päätöspäivästä alkaen.
 - Ensimmäisen luvan alkamispäivä voi olla myös päätöspäivää myöhemmin, jos lupaa on haettu tuosta päivästä alkaen esimerkiksi työn tai opiskelun alkamisajankohdan tai muun aiotun Suomeen muuton ajankohdan vuoksi.
 - Ensimmäistä oleskelulupaa ei myönnetä takautuvasti eli siten, että luvan voimassaolon alkamispäivä olisi päätöspäivää aiemmin.
 - Ks. jatkoluvan alkamispäivästä ja kestosta tämän ohjeen kohta 7.4..

6.4. Hakuperusteen vaihtaminen kesken asian käsittelyn

- Hakijan on oleskelulupahakemusta jättäessään valittava hakuperusteensa ja käytettävä perusteen mukaista hakemuslomaketta.
 - Eri hakuperusteet edellyttävät mm. erilaisia selvitys- ja käsittelytoimenpiteitä, joten on katsottu aiheelliseksi rajoittaa hakijan mahdollisuutta perusteen vaihtamiseen kesken asian käsittelyn.
- Jos hakija haluaa kesken oleskelulupa-asiansa käsittelyn vaihtaa hakuperustetta, hänen **tulee panna vireille uusi oleskelulupahakemus** ja maksaa hakemuksesta uuden hakuperusteen mukainen käsittelymaksu⁶.
 - Uusi hakemus on jätettävä myös silloin, jos oleskelulupahakemus halutaan vaihtaa oleskelukorttia tai oleskeluoikeuden rekisteröintiä koskevaksi hakemukseksi taikka päinvastoin.
 - Vakiintuneen käytännön mukaan *uutta hakemusta ei tarvita, jos oleskelulupaa on haettu seurustelusuhteen perusteella ja hakija solmii asian käsittelyn aikana avioliiton seurustelukumppaninsa kanssa*. Asiassa on edelleen kyse samojen henkilöiden välisestä suhteesta, joten perusteen ei katsota tosiasiallisesti muuttuvan. Hakemusta voi tällöin täydentää avioliittotodistuksella.
- Uuden hakemuksen vireille tullessa hakijaa yleensä neuvotaan peruuttamaan aiempi hakemuksensa, jolloin se raukeaa. Neuvonnassa on kuitenkin huomioitava, että päällekkäisten hakemusten jättämiseen voi olla myös hyväksyttävä syy (ks. kohta 6.1.3).
- Jos hakija ei neuvosta huolimatta jätä uutta hakemusta vaan toimittaa Migriin selvitystä uudesta perusteestaan, ratkaisee Migri alkuperäisen perusteen mukaisen hakemuksen. Hakemusta ratkaistaessa on kuitenkin huomioitava myös asiassa esitetty uusi selvitys. Käytännössä uusi selvitys voi vaikuttaa esimerkiksi UlkL 52 §:n soveltamiseen ja kielteisen päätöksen yhteydessä mahdolliseen maastapoistamisharkintaan.
- Jos hakija jättää uuden hakemuksen mutta ei neuvosta huolimatta peruuta aiempaa hakemustaan, Migri ratkaisee molemmat hakemukset. Yleensä oleskelulupia myönnetään kuitenkin vain yksi.
 - Hakemukset voidaan ratkaista samassa päätösasiakirjassa. Molemmista hakemuksista perityt käsittelymaksut on merkittävä päätösasiakirjaan. UMA-järjestelmässä päätöstoimenpide on kirjattava molempiin asioihin.
 - Joissakin tapauksissa voi kuitenkin olla helpompaa tehdä kaksi erillistä päätösasiakirjaa.
- Hakuperusteen vaihtamisesta ja tarkentamisesta silloin, kun kansainvälisen suojelun tai toissijaisen suojelun perusteella edellisen lupansa saanut hakee jatko-oleskelulupaa, annetaan tarkempia määräyksiä Migrin ohjeessa jatkolupahakemuksen ja mahdollisen karkottamisasian käsittelystä turvapaikkayksikössä.

⁶ KHO 8.1.2016 T 31, dnro 2249/3/14: Perheenkokoajaa ei voinut muuttaa jälkikäteen, vaan KHO totesi sen edellyttävän uutta hakemusta.

KHO 16.9.2015 T 2425, dnro 3619/1/14: Kun perheside muuttui henkilöstä toiseen, kyse oli uudesta oleskelulupaperusteesta, jota koskien on tehtävä uusi oleskelulupahakemus.

6.5. Työnteko-oikeuden alkamisesta ja päättymisestä

6.5.1. Voiko Suomessa oleva hakija aloittaa työnteon vaikka ensimmäistä oleskelulupaa koskevaa hakemusta ei ole vielä ratkaistu?

- **Ei voi** seuraavia ulkomaalaislaissa säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta:
 - Työnteko ilman oleskelulupaa on mahdollista tietyissä tehtävissä (UlkL 79 § 1 ja 3 mom.) enintään 3 kk tai sen ajan, jonka viisumi on voimassa. Työnteko-oikeus jatkuu vain, jos oleskelulupa on siihen mennessä myönnetty.
 - Hakijaa neuvotaan em. tapauksissa hakemaan oleskelulupaa ajoissa, jotta työnteko-oikeus ei katkea ja jotta päätös ehditään tehdä ennen viisumin tai viisumivapausajan päättymistä. Käytännössä on kuitenkin mahdollista, ettei hakemusta ehditä ratkaista ennen viisumin tai viisumivapauden päättymistä, jolloin työ on keskeytettävä (UlkL 82 §:n mukaan päätös työnteon perusteella tehtyyn hakemukseen on tehtävä neljän kuukauden kuluessa).
 - Jos on jo alun perin tiedossa, että työ kestää yli 3 kk, oleskelulupaa tulisi hakea ennen maahan saapumista.
 - Kansainvälistä suojelua hakeneen työnteko-oikeus alkaa 3 tai 6 kuukauden maassa oleskelun jälkeen (UlkL 79 § 2 mom).
- Unionin kansalainen ja vapaan liikkuvuuden piiriin kuuluva kolmannen maan kansalainen saa aloittaa ansiotyön heti Suomeen saavuttuaan. Työnteko-oikeus perustuu unionin oikeuden mukaiseen vapaaseen liikkuvuuteen, eikä oleskeluoikeuden rekisteröintiin tai oleskelukortin myöntämiseen.

6.5.2. Milloin Suomessa oleva hakija voi aloittaa oleskelulupaa vaativan työnteon?

- Vakiintuneen käytännön mukaan Suomessa jo oleva oleskeluluvan hakija voi aloittaa työnteon, kun hänelle on tehty myönteinen oleskelulupapäätös, johon sisältyy työnteko-oikeus, vaikka päätöstä ja oleskelulupakorttia ei olisi vielä luovutettu hakijalle.

[Käytännössä kyseinen tilanne voi tulla ajankohtaiseksi esimerkiksi silloin, kun työntekijän oleskelulupaa koskevan myönteisen päätöksen tiedoksianto tavoittaa työnantajan ennen hakijaa, tai kun hakija saa tiedon myönteisestä päätöksestä sähköisesti ennen kuin oleskelulupakortti saapuu perille.]

- Jos kyse on työntekijän oleskeluluvasta, pelkän TE-toimiston tekemän myönteisen osapäätöksen jälkeen ei vielä voi aloittaa työnteoa vaan vasta Migrin tekemän myönteisen päätöksen jälkeen.

6.5.3. Voiko työnteoa jatkaa oleskeluluvan päätyttyä?

- Kun työntekoon oikeuttavan oleskeluluvan voimassaolo päättyy, päättyy yleensä myös työnteko-oikeus.
- Työnteko-oikeus päättyy myös silloin, kun hakijalle on tehty kielteinen ja lainvoimainen oleskelulupapäätös ja/tai täytäntöönpanokelpoinen maastapoistamispäätös. (UlkL 80§).

6.5.4. Jatkoluvan tai pysyvän luvan hakemisen vaikutus työnteko-oikeuteen

- Jos hakijalla on ollut samaa työnantajaa tai ammattialaa koskeva *työntekijän oleskelulupa* ja hän on aiemman lupansa voimassa ollessa **hakenut jatkolupaa**, hakija **saa jatkaa työntekoa kunnes hakemus on lainvoimaisesti ratkaistu** (UikL 80 § 1 mom.).
- Jos ammattiala- tai työnantajakohtaisesti rajatulla luvalla oleskelleen ulkomaalaisen **ammattiala tai työnantaja vaihtuu, uuden työn saa aloittaa vasta, kun uuteen oleskelulupahakemukseen on tehty myönteinen päätös.**
- Jos hakijan työnteko-oikeus on perustunut *muuhun oleskelulupa*an kuin työntekijän oleskelulupaan (esimerkiksi oleskelulupaan perhesiteen tai opiskelun perusteella) ja hän on tehnyt jatko-oleskelulupahakemuksen aikaisemman luvan voimassa ollessa, työnteko-oikeus jatkuu aikaisemman luvan mukaisena, kunnes uuden hakemuksen johdosta on myönnetty oleskelulupa tai kielteinen päätös on tullut lainvoimaiseksi. (UikL 80 § 2 mom.).⁷

[Esimerkki: Hakijalla on perhesiteen perusteella myönnetty oleskelulupa, johon liittyy työnteko-oikeus. Ennen luvan päättymistä hakija hakee uutta määräaikaista oleskelulupaa opiskelua varten. Opiskelua varten myönnettävään lupaan liittyy rajoitettu työnteko-oikeus. Jos lupa opiskelua varten myönnetään, työnteko-oikeus määräytyy luvan myöntämisen jälkeen opiskelua varten myönnetyn oleskeluluvan mukaisena. Jos lupaa opiskelua varten ei myönnetä, hakijan edellisen (perhesideperusteisen) luvan mukainen työnteko-oikeus jatkuu, kunnes jatkolupahakemus on lainvoimaisesti ratkaistu.]

- Jos oleskeluluvalla Suomessa oleskellut ja työskennellyt ulkomaalainen *hakee* ennen luvan päättymistä jatko-oleskeluluvan sijaan *kansainvälistä suojelua*, hänen oleskelulupaansa perustunut työnteko-oikeutensa päättyy oleskeluluvan voimassaolon päättyessä. (Kansainvälistä suojelua hakevan ulkomaalaisen oikeudesta tehdä ansiotyötä ilman oleskelulupaa säädetään ulkomaalaislain 79 §:n 2 momentissa.)
- Jos hakijalla on ollut **UikL 77 § 1 momentin 9-12 kohdan mukainen oleskelulupa ja työnteko-oikeus**, työnteko-oikeus päättyy luvan voimassaoloajan päättyessä, **eikä työntekoa voi jatkaa** oleskeluluvan voimassaoloajan päättyttyä. Tällöin työnteko-oikeus on lain perusteella rajattu tiettyyn määräaikaan eikä jatkolupahakemuksen vireilläolo jatka työnteko-oikeutta.
- Jos hakija on **jättänyt jatkolupahakemuksensa myöhässä** eli edellisen oleskeluluvan voimassaolon päättymisen jälkeen, **katsotaan myös tuohon lupaan liittyneen työnteko-oikeuden päättyneen**. Luvan mukaista työntekoa ei saa enää jatkaa.
- Jos opiskelua varten myönnetyn oleskeluluvan haltija on suorittanut Suomessa tutkinnon ja hakee jatko-oleskelulupaa työntekoa tai työnhakua varten, hän saa jatkaa aiemman luvan nojalla tekemäänsä työtä tai aloittaa uuden työnteon. Jos kyseiseen jatkolupahakemukseen annetaan kielteinen ratkaisu, työntekoa ei saa jatkaa, vaikka päätökseen haetaan muutosta valittamalla (UikL 80 §:n 4-6 mom.).

⁷ Ks. lisäksi kohta 6.5.5.: Voiko työntekijän oleskeluluvalla toimia työsuhteen päätyttyä elinkeinonharjoittajana tai päinvastoin

6.5.5. Voiko työntekijän oleskeluluvalla toimia työsuhteen päätyttyä elinkeinonharjoittajana tai päinvastoin?

- Jos hakijalle on myönnetty työntekijän oleskelulupa ja hänen työsuhteensa päättyy luvan voimassa ollessa, vakiintuneen käytännön mukaan katsotaan, että hakija voi toimia myös elinkeinonharjoittajana, jos hän on hakenut uutta oleskelulupaa elinkeinonharjoittamisen perusteella.
 - Elinkeinoa voi harjoittaa myös muulla kuin elinkeinonharjoittajan oleskeluluvalla, mikäli maassa oleskelun pääasiallinen tarkoitus on muun kuin elinkeinonharjoittaminen. Oleskelun pääasiallinen tarkoitus ratkaisee, millä perusteella oleskelulupaa on haettava.
- Myös päinvastainen tilanne on mahdollinen eli elinkeinonharjoittajan luvan saanut ulkomaalainen voi lopettaa elinkeinonharjoittamisen ja tehdä työtä työsuhteessa, mikäli hän hakee uutta oleskelulupaa työnteon perusteella, elinkeinonharjoittajan oleskelulupa on ollut jatkuva eikä kyse ollut ammatinharjoittamisesta (UikL 78 § 3 mom. 1 kohta).

6.6. Pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman merkitsemisestä

- Jos oleskeluluvan hakija saa myös pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman, se todetaan oleskelulupapäätöksessä ja merkitään UMA-järjestelmään.
- Pakolaisen tai toissijaista suojelua saaneen perheenjäsenenä oleskeluluvan saava saa myös UikL 106 § 1 mom. 3 kohdan mukaisesti pakolaisaseman tai UikL 106 § 2 mom. 2 kohdan mukaisesti toissijaisen suojeluaseman, jos hakija katsotaan pakolaiseksi tai hänen katsotaan olevan toissijaisen suojelun tarpeessa.
- Jos pakolaisen tai toissijaista suojelua saaneen perheenjäsen saa oleskeluluvan perhesiteen perusteella mutta ei kuitenkaan yllä mainittujen lainkohtien mukaisen harkinnan perusteella pakolaisasemaa tai toissijaista suojeluasemaa, se pitää perustella päätöksessä.
- Jos pakolaisasemaa tai toissijaista suojeluasemaa koskeva maininta puuttuu sellaisesta oleskelulupapäätöksestä, johon se olisi pitänyt merkitä, Migri voi korjata päätöksen hallintolain 8 luvun mukaisella menettelyllä. (Ks. korjaamismenettelystä myös kohta 9.8.).

6.7. Varmistamattoman henkilöllisyyden merkitsemisestä

- Oleskeluluvan hakijan on todennettava henkilöllisyytensä luotettavalla tavalla (UikL 130 §). Yleensä se tapahtuu esittämällä voimassa oleva Suomen hyväksymä matkustusasiakirja.
- Jos oleskelulupahakemus poikkeuksellisesti ratkaistaan ilman voimassa olevaa Suomen hyväksymää matkustusasiakirjaa eikä hakijan henkilöllisyyttä voida muutoinkaan luotettavasti varmistaa, merkitään päätösasiakirjaan sekä UMA-järjestelmään, ettei hakijan henkilöllisyyttä ole voitu luotettavasti varmistaa.
- Oleskeluoikeuden rekisteröintiä koskevassa asiassa unionin kansalaisen on esitettävä voimassa oleva passinsa tai henkilökorttinsa. Oleskelukorttia koskevassa asiassa unionin kansalaisen perheenjäsenen on esitettävä voimassa oleva passinsa. Henkilöllisyyttä

koskevan selvityksen esittäminen on siis edellytys oleskeluoikeuden rekisteröinnille ja oleskelukortin myöntämiselle.

6.8. Biometrinen tunniste oleskelulupa- ja oleskelukortissa

6.8.1. Yleistä biometrisestä tunnisteesta

- Oleskeluluvan sekä oleskelukortin hakijalta otetaan hakemuksen jättämisen yhteydessä yleensä sormenjäljet kaikista sormista. Oleskelulupa- ja oleskelukortin sirulle tallennetaan mm. kortin haltijan kaksi sormenjälkeä sekä kasvokuva (biometrinen tunniste).
- Alle 6-vuotiailta hakijoilta sormenjälkiä ei oteta.
- Oleskelulupakortti annetaan enintään viideksi vuodeksi.

6.8.2. Uuden oleskelulupakortin hakeminen oleskeluluvan voimassa ollessa

- Oleskeluluvan haltijan on haettava uutta oleskelulupakorttia mm. silloin, kun hänen henkilötietonsa muuttuvat, kortin voimassaolo päättyy, kortti katoaa tai kortti vahingoittuu.
 - Jos uutta korttia haetaan muuttuneiden henkilötietojen vuoksi, hakijaa neuvotaan ilmoittamaan muutoksesta myös maistraatille, joka kirjaa muutoksen väestötietojärjestelmään. Uuteen oleskelukorttiin henkilötiedot kirjataan hakijan voimassa olevan matkustusasiakirjan mukaisessa muodossa.
 - Luvan haltijan on ilmoitettava korttinsa katoamisesta tai anastamisesta myös poliisille.
- Myös uuden kortin hakijalta otetaan sormenjäljet ja hänen on liitettävä hakemukseen kasvokuvansa.
- Uutta oleskelulupakorttia koskevassa hakemuksessa on kyse vain oleskeluoikeuden osoittavan asiakirjan uusimisesta. Oleskeluoikeuden edellytyksiä ei tällöin arvioida uudelleen.
 - Kortin uusimisen yhteydessä voi kuitenkin tulla ilmi seikkoja, joiden johdosta on syytä käynnistää erillinen mahdollista oleskeluluvan peruuttamista koskeva harkinta. Oleskeluluvan peruuttamisessa on kyse erillisestä asiasta, eikä peruuttamisasian vireille tulo ole peruste evätä uutta oleskelulupakorttia.
- Aiemmin (ennen vuotta 2012) passiin liitetty oleskelulupatarra on voimassa luvan ja passin voimassaoloajan mukaisesti mutta tarraa ei enää siirretä uuteen passiin. Passin vaihtuessa oleskeluluvan haltijan on haettava oleskelulupakorttia.
 - Jos oleskeluluvan haltijalla on toistaiseksi voimassaoleva passi, jossa on pysyvä (P) oleskelulupatarra, ei tarraa ole pakko vaihtaa oleskelulupakorttiin. Halutessaan luvan haltija voi kuitenkin hakea oleskelulupakorttia.
- Uutta korttia koskeva hakemus jätetään Suomessa Migrille, joka päättää uuden kortin antamisesta (UlkL 60 g § 4 mom.).
- Hakijan on luovutettava Migrille aiempi korttinsa. Jos kortti ei ole hakijan hallussa, on hänen esitettävä asiasta selvitys, kuten selvitys kortin katoamisen johdosta poliisille tekemästään ilmoituksesta.

- Jos oleskelulupakortti katoaa, anastetaan tai sen voimassaolo päättyy luvan haltijan ollessa ulkomailla, tulee luvan haltijan ottaa yhteyttä Suomen edustustoon, joka päättää mahdollisen viisumin myöntämisestä Suomeen paluuta varten.
 - Jos edustusto ei myönnä luvan haltijalle viisumia, hän voi hakea uutta ensimmäistä oleskelulupaa (uutta oleskelulupakorttia koskevaa hakemusta ei UlkL 60 g § 4 mom:n nojalla voi jättää edustustolle).
- Se, mitä edellä todetaan uudesta oleskelulupakortista, koskee soveltuvin osin myös uuden oleskelukortin hakemista ja myöntämistä.

6.8.3. Oleskelulupa- ja oleskelukortin tilaaminen ja toimituspaikka

- Kun Migri myöntää hakijalle oleskeluluvan tai oleskelukortin, Migrin virkamies tilaa kortin UMA-järjestelmän kautta.
- Kortin toimituspaikka valitaan UMA-järjestelmässä tilaustoimenpiteen yhteydessä. Valmistaja lähettää valmiin kortin suoraan valittuun toimituspaikkaan.
 - Ulkomailla olevan hakijan kohdalla kortin toimituspaikaksi valitaan se Suomen edustusto, joka on hakijan asiointi- ja tiedoksiantopaikka.
 - Suomessa vireille pannun hakemuksen kohdalla, kortin toimituspaikaksi valitaan hakijan ilmoittama Migrin palvelupiste.
 - Oleskeluluvasta poiketen oleskelukortti myönnetään vain Suomessa olevalle hakijalle, joten oleskelukortin toimituspaikaksi ei saa valita edustustoa.

6.9. Päätöksen kieli

- Kielilain 19 §:n mukaan päätös ja muu viranomaisen hallintoasiassa annettava asiakirja laaditaan asian käsittelykielellä. Asian valmisteluun ja käsittelyyn liittyvät asiakirjat voidaan viranomaisen harkinnan mukaan laatia myös osittain suomen ja osittain ruotsin kielellä. Päätös on kuitenkin annettava yksikielisenä.
- Kielilain 12 §:n mukaan hallintoasian käsittelykielenä on kaksikielisessä viranomaisessa asianosaisen kieli. Jos asianosaiset ovat erikielisiä tai jos kaikki asianosaiset eivät asian vireille tullessa ole viranomaisen tiedossa, viranomaisen päättää käytettävästä kielestä asianosaisten oikeutta ja etua silmällä pitäen. Jos kielivalintaa ei voida tehdä tällä perusteella, käytetään viranomaisen virka-alueen väestön enemmistön kieltä.
- Oleskelulupaa, oleskeluoikeuden rekisteröintiä tai oleskelukorttia koskevassa asiassa asiakas valitsee käsittelykielen merkitsemällä hakemuslomakkeeseen tai sähköiseen asiointipalveluun asiointikielen. Vaihtoehdot ovat suomi, ruotsi ja englanti.
- Päätösasiakirja tehdään lähtökohtaisesti hakemuslomakkeessa tai sähköisessä asiointipalvelussa valitulla asiointikielellä. Vaikka asiointikieleksi on mahdollista valita myös englanti, päätös tehdään vain suomen tai ruotsin kielellä.
- Ruotsinkielisen päätösasiakirjan tekemiseen voi käyttää Migrin oman kääntäjän apua tai hänen ollessa estyneenä hankkia käännöksen Migrin käyttämältä käännöstoimistolta.
- Kieltä valittaessa on huomioitava, että myös muu henkilö kuin hakija itse voi olla asianosainen:

- Suomessa luvallisesti asuva perheen kokoaja on perhesideperusteisessa oleskelulupa-asiassa asianosainen.⁸ Jos hakija on perhesideperusteisessa lupa-asiassa merkinnyt asiointikieleksi englannin kielen, mutta asiassa esitetyistä selvityksistä ilmenee, että perheen kokoaja on ruotsinkielinen, päätös laaditaan ruotsin kielellä.
- Jos perheen kokoaja on Suomeen ilman huoltajaa tullut alaikäinen, päätös laaditaan lomakkeessa valitulla asiointikielellä (suomi tai ruotsi). Jos asiointikieleksi on lomakkeessa valittu englanti, päätös voidaan lähtökohtaisesti laatia suomen kielellä, ellei myöhemminkäy selvästi ilmi, että asiointikielenä halutaan käyttää ruotsia. Tällainen tilanne voi muodostua esimerkiksi silloin, kun alaikäiselle määrätty edustaja on ruotsinkielinen.
- Työnantaja on työntekijän oleskelulupa-asiassa asianosainen vain siltä osin kuin on kyse UlkL 73 §:n mukaisista edellytyksistä, jotka työvoimaviranomainen ratkaisee (vrt. UlkL 194 § työnantajan valitusoikeudesta). Työvoimaviranomaisen osapäätös on Migrin päätöksestä erillinen. Kun hakija on valinnut asiointikieleksi englannin, Migrin päätös voidaan yleensä laatia suomen kielellä osapäätöksen kielestä riippumatta. Päätös on kuitenkin laadittava ruotsin kielellä, jos se yksittäisessä tapauksessa katsotaan aiheelliseksi.

7. Jatkolupaa, pysyvää lupaa ja pitkään oleskelleen EU-oleskelulupaa koskevista hakemuksista

7.1. Hakemuksen vireillepano

- Uutta määräaikaista oleskelulupaa eli jatkolupaa sekä pysyvää oleskelulupaa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa koskeva hakemus on jätettävä Migrille ennen edellisen oleskeluluvan voimassaolon päättymistä.
 - Hakemus tulisi jättää riittävän hyvissä ajoin, jotta hakija voi esimerkiksi tehdä mahdolliset matkajärjestelynsä siten, ettei luvan voimassaolo pääty aiotun matkan aikana. Hakemusta ei kuitenkaan pitäisi jättää tarpeettoman aikaisin.
 - Suositeltavin ajankohta hakemuksen jättämiselle on muutama kuukausi ennen edellisen luvan päättymistä, yleensä noin kolme kuukautta. Sopiva ajankohta voi kuitenkin vaihdella yksittäisen hakijan tilanteesta riippuen, joten yleispätevää suositusta ajankohdasta ei voi antaa.
 - Ajanvaraus hakemuksen jättämiseksi ei vielä ole vireillepano. Hakemusta ei ole jätetty ajoissa, jos se jätetään luvan voimassaolon päättymisen jälkeen, vaikka asiointiaika hakemuksen jättämistä varten olisi varattu ennen edellisen luvan päättymistä.
- Jatkoluvan hakeminen tarpeettoman aikaisin ei ole suositeltavaa, koska se vaikeuttaa arviota siitä, ovatko luvan myöntämisedellytykset olemassa yhä edellisen luvan päättyessäkin. Asiakkaita neuvotaan tämän suosituksen mukaisesti mutta hakemusta ei voi kieltäytyä ottamasta vastaan, jos hakija neuvonnasta huolimatta haluaa jättää sen poikkeuksellisen aikaisin.
- Pysyvää lupaa tai pitkään oleskelleen EU-oleskelulupaa koskevan hakemuksen osalta on suositeltavaa, ettei hakemusta jätettäisi ennen kuin vaatimus neljän/viiden vuoden luvallisesta oleskelusta on täytynyt. Asiakasta neuvottaessa on mainittava, että hakemuksen jättäminen huomattavan aikaisin voi olla hakijan kannalta epäedullista. Hakemusta ei kuitenkaan voi kieltäytyä ottamasta vastaan.

⁸ HE 28/2003 vp.

- Jos pysyvää lupaa tai pitkään oleskelleen EU-oleskelulupaa on haettu ennen vaaditun oleskeluajan täyttymistä mutta se täyttyy pian, voidaan ajan täyttymistä odottaa ennen hakemuksen ratkaisemista. Jos vaaditun oleskeluajan täyttymiseen on pidempi aika, asiassa tehdään yleensä kielteinen päätös.
- Hakemuksen käsittelyaikaa ei ole tarkoituksenmukaista viivyttää huomattavan paljon vain siksi, että kyseinen oleskeluaika täytyisi. Mahdollisesta kielteisestä päätöksestä ei koidu hakijalle oikeudenmenetyksiä, sillä hän voi jättää uuden hakemuksen, kun lupaan vaadittava oleskeluaika on täyttynyt.
- Myös perheenjäsenen oleskelukortin haltijan on haettava uutta oleskelukorttia ennen aiemman korttinsa voimassaolon päättymistä. Jos hän ei hae ajoissa uutta korttia, ei sillä ole kuitenkaan vaikutusta oleskeluoikeuden jatkumiseen mutta laiminlyönti voi olla ulkomaalaisrikkomus, josta voi seurata sakkorangaistus.
- Työnteko-oikeuden alkamista ja päättymistä käsitellään ohjeen kohdassa 6.5.

7.2. Voiko jatkolupaa, pysyvää lupaa tai pitkään oleskelleen EU-oleskelulupaa koskevan hakemuksen jättää Suomen edustustoon?

- Ei voi. Jatkolupaa, pysyvää lupaa tai pitkään oleskelleen EU-oleskelulupaa tulee hakea Suomessa (UikL 60 § 2 mom). Näin ollen Suomen edustustoon jätettyä hakemusta käsitellään aina uutena ensimmäistä oleskelulupaa koskevana hakemuksena.
 - Hakijalta peritään ensimmäistä lupaa koskeva käsittelymaksu.
 - Jos hakijalta on peritty virheellisesti esimerkiksi jatkolupaa koskeva käsittelymaksu, on häntä kehoitettava maksamaan sen ja ensimmäistä lupaa koskevan maksun erotus. UikL 10a §:n nojalla hakemuksen käsittelyn jatkaminen edellyttää, että käsittelymaksu on kokonaan suoritettu.
 - Mahdollisesti myönnettävän oleskeluluvan voimassaolo alkaa ratkaisupäivästä tai hakijan ilmoittamasta myöhemmästä päivästä.
- Unionin kansalainen voi hakea pysyvästä oleskeluoikeudestaan annettavaa todistusta ja hänen perheenjäsenensä pysyvää oleskelukorttia vain Suomessa Migritä.

7.3. Hakija jättää jatkolupaa, pysyvää lupaa tai pitkään oleskelleen EU-oleskelulupaa koskevan hakemuksensa myöhässä

- Jos Suomessa oleva hakija jättää jatkolupaa (uutta määräaikaista lupaa) koskevan hakemuksensa myöhässä eli edellisen lupansa voimassaolon päättymisen jälkeen, hakemukseen kuitenkin sovelletaan jatkolupaa tai pysyvää lupaa koskevaa sääntelyä. Hakemuksesta peritään jatkolupaa koskeva käsittelymaksu.
- Jos myöhässä jätettyyn jatkolupahakemukseen tehdään myönteinen päätös, vakiintuneen käytännön mukaan uusi lupa myönnetään yleensä ratkaisupäivästä alkaen.
- Myöhästymisen syyllä tai pituudella ei lähtökohtaisesti ole merkitystä vaan myöhästyneiksi katsotaan kaikki edellisen luvan päättymispäivän jälkeen jätetyt hakemukset.
 - Jos edellinen lupa päättyy viikonloppuna tai arkipyhänä, katsotaan seuraavana arkipäivänä jätetty hakemus ajoissa jätetyksi.

- Jos pysyvää oleskelulupaa tai pitkään oleskelleen EU-oleskelulupaa koskeva hakemus jätetään myöhässä eli edellisen määräaikaisen luvan päättymisen jälkeen, ei lupaa voida myöntää. Uuden määräaikaisen luvan myöntäminen on kuitenkin mahdollista.

[UlkL 56§ ja 56a§ edellyttävät, että hakija on oleskellut maassa jatkuvan oleskeluluvan saatuaan luvallisesti yhtäjaksoisesti neljän/viiden vuoden ajan. Myöhässä jätetyn hakemuksen kohdalla tuo vaatimus ei täyty. Olennaista on, että yhtäjaksoinen oleskelu on tapahtunut nimenomaan jatkuvalla eli A-luvalla. Muuta laillista oleskelua ei tässä yhteydessä huomioida.]

- Jos hakija on *selvästi ollut pois Suomesta* oleskeluluvan päättymisen ja uuden hakemuksen jättämisen välillä, hakemus katsotaan uudeksi ensimmäistä lupaa koskevaksi hakemukseksi.

[Lupa on päättynyt ulkomailla oleskelun aikana tai jo ennen ulkomaille lähtöä mutta uusi hakemus jätetään vasta hakijan palattua Suomeen viisumilla tai viisumivapaasti. Tilannetta on tällöin arvioitava kokonaisharkinnan perusteella. Erityistä huomiota on kiinnitettävä mm. ulkomailla oleskelun keston ja tarkoitukseen sekä hakijan tosiasialliseen tarkoitukseen oleskella Suomessa.]

7.4. Esimerkkejä jatkoluvan sekä pysyvän luvan alkamis- ja päättymisajankohdasta

- Jatkolupa eli uusi määräaikainen oleskelulupa myönnetään yleensä neljäksi vuodeksi eli lain mukaiseksi enimmäisajaksi (UlkL 55 § 1 mom). Jatkolupa myönnetään kuitenkin lyhyemmäksi ajaksi mm. seuraavissa tilanteissa:
 - Ansiotyötä tai elinkeinonharjoittamista varten myönnettävän jatkoluvan kesto ja laji määräytyvät työsopimuksen sisällön sekä mahdollisen TE-toimiston tai ELY-keskuksen osapäätöksen perusteella.
 - UlkL 55 §:n 2-5 mom:n mukaisissa tilanteissa jatkolupa on lain nojalla myönnettävä neljää vuotta lyhyemmäksi ajaksi.
 - Tilapäisen (B) oleskeluluvan voimassaolo on sidottu oleskelun tarkoitukseen, joten käytännössä uusi tilapäinen oleskelulupa myönnetään yleensä enintään 1-2 vuodeksi.
 - Yksittäisessä tapauksessa jatkolupa voidaan myöntää neljää vuotta lyhyemmäksi ajaksi, jos on syytä tarkistaa perusteen olemassaolo jo aiemmin, tai jos hakijan toiminta ja olosuhteet muutoin antavat aihetta oleskelun edellytysten nopeampaan uudelleenarvioimiseen (esimerkiksi epäily/syyllystyminen rikokseen, joka ei kuitenkaan peruste luvan epäämiselle).
- Mikäli jatkolupa myönnetään neljän vuoden enimmäisaikaa lyhyemmäksi ajaksi, on se yleensä perusteltava päätöksessä. Jatkoluvan kesto ei kuitenkaan ole tarpeen erikseen perustella, jos sen kesto perustuu TE-toimiston tai ELY-keskuksen osapäätökseen. Laissa erikseen säädettyjä tilanteita (UlkL 55 § 2-5 mom.) lukuun ottamatta jatkoluvan pituus määräytyy tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella.
- Kun jatkolupaa on **haettu ajoissa** eli ennen edellisen luvan päättymistä, se myönnetään yleensä **edellisen luvan päättymispäivästä alkaen**. Luvan lajin (A/B) tai perusteen muuttuminen tai säilyminen ennallaan ei vaikuta jatkoluvan alkamisajankohtaan.

- Vaikka jatkolupaa on **haettu myöhässä**, se myönnetään lähtökohtaisesti neljäksi vuodeksi, ellei lyhyempään keston ole muuta syytä. Jatkolupa kuitenkin myönnetään tällöin **ratkaisupäivästä alkaen**.
- Jos kyse on työntekijän tai elinkeinonharjoittajan jatko-oleskeluluvasta, jota koskeva TE-toimiston tai ELY-keskuksen osapäätös on voimassa jatkolupahakemuksen ratkaisupäivästä lähtien, jatkolupa myönnetään ajoissa jätetyn hakemuksen perusteella normaaliin tapaan edellisen luvan päättymispäivästä alkaen. Päätösasiakirjaan merkitään kuitenkin maininta, että uuden osapäätöksen mukainen työnteko-oikeus alkaa ratkaisupäivästä.
 - Jos samaa työnantajaa tai ammattialaa koskeva työntekijän jatko-oleskelulupahakemus on tehty edellisen luvan voimassa ollessa, edellisen luvan mukaista työtä saa jatkaa, kunnes jatkolupahakemus on ratkaistu. Muussa tapauksessa, esim. ammattialan vaihtuessa, aiemman luvan mukainen työnteko-oikeus päättyy luvan voimassaolon päättyessä. Uuden oleskeluluvan mukainen työnteko-oikeus alkaa, kun lupa on myönnetty. (UlkL 80§ 1 mom.) Luvallinen oleskelu kuitenkin jatkuu yhtäjaksoisesti, vaikka työnteko-oikeus tällöin tilapäisesti katkeaisi.
 - Jatkoluvasta annettavaan oleskelulupakorttiin kirjataan uuden osapäätöksen mukainen ammattiala tai työnantaja, vaikka oleskeluluvan alkamisaika olisi osapäätöksen voimassaolon alkamista aiempi ajankohta. Työnteko-oikeuden oikea alkamisajankohta ilmenee tällöin kortin sijaan päätösasiakirjasta.
 - Jos jatkolupahakemus on jätetty myöhässä, myönnetään lupa normaaliin tapaan vasta ratkaisupäivästä alkaen, eikä edellisen luvan päättymisen ja jatkolupahakemuksen ratkaisupäivän välisenä aikana ole työnteko-oikeutta.

[Menettelyn tarkoitus on toisaalta noudattaa jatko-oleskelulupaa koskevan osapäätöksen mukaista työnteko-oikeuden alkamisajankohtaa ja toisaalta huolehtia siitä, ettei oleskelulupien voimassaolo katkea sellaisissa tilanteissa, joissa hakija jättää jatkolupahakemuksensa ajoissa. Luvallisen oleskelun katkeaminen vaikuttaisi kielteisesti esimerkiksi mahdolliseen pysyvän oleskeluluvan myöntämiseen.]

- Perhesiteen perusteella myönnettävän oleskeluluvan voimassaoloaika ei saa olla pidempi kuin luvan myöntämisen perusteena olevan perheenkokoajan määräaikaisen oleskeluluvan voimassaoloaika (UlkL 55 § 3 mom.).
 - *perheenkokoajan oleskelulupa voimassa 2.3.2019 saakka*
 - *hakijan jatko-oleskelulupahakemuksen ratkaisupäivä 5.11.2017*
 - *jatko-oleskelulupa myönnetään 2.3.2019 saakka*
- Vaikka jatkohakemuksen käsittely kestäisi poikkeuksellisen pitkään, lupa myönnetään edellisen luvan päättymispäivästä alkaen enintään neljäksi vuodeksi.
 - *edellinen lupa päätynyt 2.2.2017*
 - *jatkohakemus tullut vireille 1.2.2017*
 - *hakemus ratkaistaan 31.12.2017*
 - *jatko-oleskelulupa myönnetään ajalle 2.2.2017–2.2.2021*
- Pysyvä oleskelulupa myönnetään hakemuksesta, kun hakija on oleskellut maassa luvallisesti vähintään neljä vuotta (UlkL 56 §) ja P-EU -lupa, kun luvallista oleskelua on vähintään viisi vuotta (UlkL 56 a §). Oleskelun tulee tapahtua nimenomaan Suomen myöntämällä jatkuvalla (A) oleskeluluvalla. Ajan täyttymiseen ei huomioida muuta UlkL 40 §:n nojalla laillista oleskelua.

7.5. Jatkoluvan myöntäminen, kun hakemus ratkaistaan vasta hakemuksen perusteen päätyttyä

- Jos jatkolupaa koskeva hakemus on jätetty ajoissa ja luvan myöntämisedellytykset muutoin täytyisivät, mutta hakemus ratkaistaan vasta kyseisen perusteen päätyttyä (esimerkiksi hakemuksen mukainen työsuhde tai opiskelu on jo päätynyt), Migri tekee hakemukseen myönteisen päätöksen menneelle ajalle, mutta jättää oleskelulupakortin tilaamatta. Päätös annetaan tiedoksi normaalisti mutta ilman kortin luovutusta.
- Jos hakija on edelleen Suomessa mutta hän ei ole enää hakenut uutta oleskelulupaa, on Migrin lisäksi ryhdyttävä toimenpiteisiin hakijan mahdolliseksi maastapoistamiseksi eli mm. kuultava hakijaa mahdollisen maasta poistamisen johdosta.

7.6. Jatkolupaharkinnasta, kun edellinen lupa on myönnetty UIKL 52 §:n nojalla

7.6.1. Yleistä

- Yksilöllisestä inhimillisestä syystä (UIKL 52 §) myönnetyn luvan haltijan on haettava jatkolupaa ennen edellisen lupansa päättymistä, mikäli hän haluaa jatkaa Suomessa oleskeluaan.
 - Jatkolupaa voi hakea vetoamalla uudelleen edellisen luvan perusteisiin tai jollakin uudella perusteella (esim. työ, opiskelu tai perheside). Tarvittaessa hakijaa on neuvottava eri perusteiden ja lupalajien eroista; esimerkiksi siitä, että 52 §:n mukainen lupa on jatkuva ja opiskelua varten myönnettävä lupa on yleensä tilapäinen. Hakija tai hänen laillinen edustajansa valitsee kuitenkin jatkolupahakemuksen perusteen itse.
- Yksilölliseen inhimilliseen syyhyn vetoavan on yksilöitävä kyseinen peruste myös jatkolupahakemuksessaan ja esitettävä mahdollisuuksien mukaan selvitystä perusteestaan. Hakija voi jatkolupaa hakiessaan vedota yksilöllisenä inhimillisenä syynä joko samoihin seikkoihin kuin edellisessä hakemuksessaan tai muihin seikkoihin.
 - Hakijan tulee jo hakemuksessaan yksilöidä mahdollisimman tarkkaan seikat, joiden hän katsoo muodostavan yksilöllisen inhimillisen syyn. Tarvittaessa hakijaa pyydetään täydentämään hakemustaan esimerkiksi tarkentamalla perustettaan tai esittämällä sen tueksi asiakirjaselvitystä kuten lääkärintodistuksia.
- UIKL 52 §:n perusteella myönnetty lupa on jatkuva (A), joten lähtökohtana voidaan pitää jatkoluvan myöntämistä samalla perusteella, ellei ole ilmeistä, että olosuhteet ovat merkittävästi muuttuneet ja kyseinen yksilöllinen inhimillinen syy on poistunut.
- Vaikka edellisen UIKL 52 §:n nojalla myönnetyn luvan taustalla olleet seikat olisivat poistuneet, yksittäisessä tapauksessa voi ilmetä muita yksilölliseksi inhimilliseksi syyksi katsottavia seikkoja, jotka voivat olla peruste jatkoluvan myöntämiselle.
- Jos UIKL 52 §:n mukaista perustetta ei enää ole, jatkolupa voidaan UIKL 54 § 7 mom:n nojalla myöntää jollakin uudella perusteella, jos hakijalle voitaisiin myöntää ensimmäinen oleskelulupa tällä uudella perusteella. Jatkolupaa tulisi tällöin hakea yksiköllisen inhimillisen syyn sijaan kyseisellä uudella perusteella (esim. työ, opiskelu tai perheside).
 - Hallituksen esityksen (HE 28/20013 vp) mukaan UIKL 52 §:n soveltaminen tapauksissa, joissa luvan myöntämisperusteena ovat hakijat Suomeen syntyneet siteet, olisi poikkeuksellista. Jos siteessä on kyse esimerkiksi perhesiteestä tai työnteosta, tulisi oleskelulupaa hakea nimenomaan kyseisellä perusteella.

- UIKL 52 §:n soveltamisessa on kyse laajasta hakijan olosuhteita ja toimintaa koskevasta kokonaisharkinnasta. Harkinnassa huomioitavat seikat sekä yksittäisen seikan painoarvo voivat tapauskohtaisesti vaihdella merkittävästi tapauksen muodostamasta kokonaisuudesta riippuen.

7.6.2. Alaikäisyyden ja täysi-ikäiseksi tulemisen vaikutuksesta harkintaan

- Jos edellisen luvan myöntämiseen UIKL 52 §:n perusteella on olennaisesti vaikuttanut hakijan alaikäisyys ja hän on jatkolupaa hakiessaan edelleen alaikäinen, lähtökohtana on jatkoluvan myöntäminen samalla perusteella, ellei asiassa ilmene esimerkiksi vakavia tai toistuvia rikoksia, jotka voisivat vaarantaa yleistä järjestystä tai turvallisuutta.
- Jatkoluvan epääminen alaikäiseltä edellyttää yleensä, että hakijalla on yhteys vanhempiinsa tai muuhun huoltajaansa ja asiassa voidaan myös riittävästi varmistua siitä, että hakijan vanhempi, huoltaja tai hänen nimeämänsä henkilö voi olla vastassa lähtömaahansa palaavaa hakijaa.
- Täysi-ikäisen sekä täysi-ikäiseksi edellisen lupansa aikana tulleen hakijan kohdalla on edellisen päätöksen perusteluista selvitettävä, mitkä seikat ovat johtaneet luvan myöntämiseen UIKL 52 §:n perusteella. Lähtökohtana on jatkoluvan myöntäminen samalla perusteella, ellei olosuhteissa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia eikä asiassa ilmene merkittäviä vastasyitä luvan myöntämiselle.
- Täysi-ikäisyyden saavuttaminen edellisen UIKL 52 §:n perusteella myönnetyn luvan aikana huomioidaan harkinnassa mutta se ei estä jatkoluvan myöntämistä. Harkinnassa on tällöin kiinnitettävä iän lisäksi huomiota myös muun muassa seuraaviin seikkoihin:
 - Hakijan säännöllinen osallistuminen hänelle laaditun kotoutumissuunnitelman mukaisiin palveluihin ja toimenpiteisiin kuten koulutukseen.
 - Hakijan mahdollinen rikokseen syyllistyminen tai rikoksesta epäiltynä oleminen.
 - Hakijan mahdollinen vierailu lähtömaassaan sekä yhteydenpito siellä mahdollisesti asuviin omaisiinsa.
 - Lähtömaata koskevat ajantasaiset Migrin tilannekatsaukset sekä muu relevantti maatieto.
- Maahanmuuttovirasto on antanut erillisen ohjeen lapsen asian käsittelystä. Ohjeessa käsitellään mm. lapsen edun arvioimista.

7.6.3. Seikkoja, jotka voivat puhua jatkoluvan myöntämistä vastaan

- Jos hakija on Suomessa epäiltynä rikoksesta tai syyllistynyt rikokseen, on arvioitava, muodostaako epäilty tai todettu rikos perusteen myös hakijan karkottamiseen. Vakavat tai toistuvat rikokset voivat olla este uuden määräaikaisen luvan myöntämiselle sekä peruste hakijan karkottamiseen (karkottamisharkintaa käsitellään tarkemmin Migrin Maastapoistamisohjeessa).
 - Poliisin tietojärjestelmään tehtävän rekisteritarkastuksen lisäksi hakijan tilannetta on tarvittaessa selvitettävä myös muutoin yhteistyössä poliisin kanssa; Esimerkiksi KRP:n ”tupa-toiminnolta” voidaan tiedustella, onko heidän tiedossaan sellaisia hakijaa koskevia seikkoja, jotka on syytä huomioida harkinnassa.
 - Epäilty tai todettu rikos voi yksittäisessä tapauksessa ilmentää hakijan puutteellista motivaatiota kotoutua Suomeen ja olla jatkoluvan myöntämistä vastaan puhuva seikka, vaikka rikos ei vielä muodostaisikaan erillistä karkottamisperustetta.

- Jos hakijan alaikäisyys on ollut olennainen peruste oleskeluluvan myöntämiselle UIKL 52 §:n perusteella ja hän on edellisen lupansa aikana vierailut lähtömaassaan, on sitä yleensä pidettävä jatkoluvan myöntämistä vastaan puhuvana seikkana. Harkinnassa on kuitenkin kiinnitettävä huomiota mm. matkan syyhyn. Esimerkiksi lähiomaisen kuolema tai vakava sairaus voidaan katsoa painavaksi syyksi, eikä matka tällöin muodosta ehdotonta estettä jatkoluvan myöntämiselle.
- Jos hakija ei ole säännöllisesti noudattanut hänelle laadittua kotoutumissuunnitelmaa, voidaan sitä yleensä pitää osoituksena hakijan puutteellisesta motivaatiosta kotoutua Suomeen ja siten myös jatkoluvan myöntämistä vastaan puhuvana seikkana. Kotoutumissuunnitelman laiminlyöminen voi käytännössä ilmetä esimerkiksi suunnitelman mukaisen toiminnan kuten koulutuksen laiminlyömisinä, opintojen huomattavan vähäisenä etenemisnä tai ilman perusteltua syytä tapahtuvana oleskeluna muualla kuin hakijalle osoitetun kuntapaikan mukaisessa kotikunnassa.

7.6.4. Jatkoluvan kestosta

- Sekä yksilöllisestä inhimillisestä syystä että muulla uudella perusteella myönnettävä jatkolupa myönnetään lähtökohtaisesti neljäksi vuodeksi. Neljää vuotta lyhyemmän jatkoluvan myöntäminen on aina perusteltava päätöksessä. Jatkoluvan pituus määräytyy tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella.
- Uusi määräaikainen lupa yksilöllisestä inhimillisestä syystä voidaan myöntää neljää vuotta lyhyemmäksi ajaksi, jos siihen on yksittäisessä tapauksessa olosuhteisiin tai hakijan toimintaan liittyviä perusteita. Esimerkiksi rikokset, jotka eivät ole este jatkoluvan myöntämiselle, voivat kuitenkin antaa aiheita hakijan maassa oleskelun edellytysten seurantaan ja nopeampaan uudelleenarviointiin. Tällöin uusi määräaikainen lupa voidaan myöntää esimerkiksi 1-2 vuodeksi.
- Jos jatkolupa myönnetään yksilöllisestä inhimillisestä syystä hakijalle, joka tulee pian täysi-ikäiseksi tai on tullut edellisen lupansa aikana täysi-ikäiseksi, myönnetään jatkolupa yleensä enintään kahdeksi vuodeksi. Tällöin voidaan varmistua oleskelun edellytysten jatkumisesta myös täysi-ikäisyyden saavuttamisen jälkeen.

7.7. Pysyvästä oleskeluoikeudesta ja oleskelukortin uusimisesta

- Unionin kansalaiselle annettava todistus oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on voimassa toistaiseksi eikä sitä tarvitse uusida. Todistuksesta voidaan antaa uusi kappale kadonneen tai vaurioituneen tilalle.
- Unionin kansalaisen perheenjäsenelle myönnetään oleskelukortti yleensä viideksi vuodeksi. Mikäli perheenjäsen aikoo jatkaa Suomessa oleskeluaan pidempään, on hänen ennen kortin voimassaolon päättymistä haettava uutta oleskelukorttia.
- Kun unionin kansalaisella tai hänen perheenjäsenellään on UIKL 161 g §:n nojalla oikeus pysyvään oleskeluun, voi unionin kansalainen halutessaan hakea todistusta pysyvästä oleskeluoikeudestaan. Perheenjäsen voi hakea pysyvää oleskelukorttia.
 - Oikeus pysyvään oleskeluun syntyy suoraan lain nojalla eikä todistuksella tai kortilla ole oikeutta luovaa vaikutusta.

- Unionin kansalaisen ei ole pakko hakea todistusta pysyvästä oleskeluoikeudestaan.
- Perheenjäsen, joka ei ole unionin kansalainen, voi halutessaan hakea pysyvän sijaan myös uutta määräaikaista oleskelukorttia. Perheenjäsenellä on koko oleskelunsa ajan oltava voimassa oleva oleskelukortti tai ainakin vireillä oleva hakemus sellaisen saamiseksi.

8. Päätöksen tiedoksiannosta ja tiedoksiantopaikasta

8.1. Menettelyn pääpiirteet

- Viranomaisella on tiedoksiantovelvollisuus. Päätös on viipymättä annettava tiedoksi asianosaiselle ja muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea siihen oikaisua tai muutosta valittamalla (Hallintolaki 54 §).
- Migri on antanut päätösten tiedoksiannosta erillisen ohjeen, joka sisältää tarkempia tietoja menettelystä.
- Työntekijän oleskelulupaa koskeva päätös annetaan hakijan lisäksi tiedoksi myös työnantajalle. TE-toimiston tekemä osapäätös annetaan Migristä samanaikaisesti varsinaisen oleskelulupapäätöksen kanssa. Muut osapäätöstä koskevat tiedustelut Migri neuvoo esittämään ratkaisun tehneelle TE-toimistolle.
 - Työnantajalle ei kuitenkaan saa antaa tietoja oleskelulupapäätökseen mahdollisesti sisältyvistä hakijaa koskevista henkilökohtaisista seikoista. Nämä seikat voivat koskea esim. UlkL 36 §:n mukaista harkintaa, perhe-elämää tai hakijan mahdollista taustaa turvapaikanhakijana. Näissäkin tilanteissa työnantajalle annetaan tiedot päätöksestä siltä osin, kuin ne kuuluvat työnantajan valitusoikeuden piiriin (UlkL 73 §:n mukaisen seikat).
- Perhesiteen perusteella haettua oleskelulupaa koskeva päätös annetaan hakijan lisäksi tiedoksi myös perheen kokoajalle. Jos lupaa perhesiteen perusteella haetaan Suomessa ja hakija sekä perheen kokoaja asuvat samassa osoitteessa, annetaan päätös tiedoksi vain hakijalle. Suomessa eri osoitteissa asuville päätökset annetaan kuitenkin molemmille erikseen.
- Mikäli Suomessa ilman huoltajaa olevalla alaikäisellä hakijalla tai perheen kokoajalla on käräjäoikeuden määräämä edustaja, on päätös annettava tiedoksi edustajalle. Jos alaikäinen on 15–17-vuotias, jolloin hänellä on hallintoasiassa rinnakkainen puhevalta, on päätös annettava tiedoksi erikseen sekä hänelle että hänen edustajalleen.
 - Edellä mainittu koskee myös alaikäiselle hakemuksen käsittelyvaiheen aikana mahdollisesti lähetettäviä täydennyspyyntöjä sekä muita vastaavia yhteydenottoja.
- Jos hakemuksen perusteena on seurustelusuhde, ei kyse ole UlkL:n tarkoittamasta perhesiteestä. Tällöin päätös annetaan tiedoksi vain hakijalle, riippumatta siitä odottaako hän päätöstään Suomessa vai ulkomailla.
- Ulkomailla oleskelulupapäätöksen antaa hakijalle tiedoksi ja myönteisessä tapauksessa oleskelulupakortin luovuttaa yleensä se Suomen edustusto, johon hakija on jättänyt hakemuksensa. Sähköisesti hakemuksensa jättäneelle ja ulkomailla olevalle hakijalle päätöksen antaa asiointipalvelun kautta tiedoksi Migri ja myönteisen päätöksen kohdalla kortin luovuttaa edustusto.

- Jos hakija haluaa päätöksen ja kortin johonkin toiseen edustustoon kuin siihen, mihin hän on hakemuksensa jättänyt, on hakijan itse sovittava asiasta ko. edustuston kanssa sekä ilmoitettava muutoksesta Migrille ennen kuin hakemus on ratkaistu. Migri ei voi auttaa hakijaa asiointipaikan vaihtamisessa.
- Suomessa hakemuksensa jättäneelle Migrin päätös annetaan tiedoksi ja oleskelulupakortti luovutetaan yleensä postitse. Sähköisesti hakemuksensa Suomessa jättäneelle hakijalle päätös annetaan yleensä tiedoksi asiointipalvelun kautta ja kortti lähetetään postitse.
- Mikäli Suomessa olevalle hakijalle on tehty kielteinen päätös, johon liittyy myös päätös maasta poistamisesta, päätöksen antaa tiedoksi poliisi.

[Taustaa: Ulkomailla ja Suomessa jätetyissä oleskelulupahakemuksissa on kyse eri suoritteista, jotka käsitellään erilaisissa prosesseissa ja joista hakijalta perittävä käsittelymaksu jaetaan viranomaisten kesken eri tavalla. Suoritteiden eroista johtuen myös tiedoksiantomenettely poikkeaa näissä tapauksissa.]

8.2. Voiko oleskelulupahakemuksen edustustoon jättänyt ja Suomeen viisumilla tai viisumivapauden perusteella saapunut hakija saada päätöksen tiedoksi Suomessa?

- Ei voi. Hallitun maahanmuuton periaatteen voidaan katsoa lähtevän oletuksesta, että Suomen edustustoon hakemuksensa jättänyt hakija odottaa päätöstään ulkomailla ja noutaa päätöksen sekä mahdollisen oleskelulupakortin kyseisestä edustustosta. Jos hakija vierailee hakemusprosessin aikana Suomessa, on hänen poistuttava maasta viimeistään viisumin tai viisumivapausajan päättyessä.

[Taustaa: Vakiintuneen UlkL 40 §:n tulkinnan mukaan ulkomailla jätetyn oleskelulupahakemuksen ei katsota tuovan oleskeluoikeutta Suomessa jätetyn hakemuksen tavoin. Neuvonnassa tuodaan esille, että laitton oleskelu Suomessa voi johtaa käännäyttämiseen ja maahantulokieltoon määräämiseen sekä sakkorangaistukseen ulkomaalaisrikkomuksesta.]

Saapuminen Suomeen ennen päätöksen tiedoksisaantia on hakijan oma valinta, jonka hän tekee tietoisena siitä, ettei ulkomailla jätettyyn hakemukseen tehtyä päätöstä anneta tiedoksi Suomessa ja ettei ulkomailla jätetyn hakemuksen vireillä olo tuota oleskeluoikeutta.

Hallitun maahanmuuton periaate huomioon ottaen tiedoksiantopaikkaa koskevan rajoituksen ei yleensä voida katsoa rajoittavan ulkomaalaisen oikeuksia enempää kuin on välttämätöntä. Ulkomailla jätettyä hakemusta koskeva päätös annetaan tiedoksi Suomessa vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa.]

- Jos hakemuksen jättämisen jälkeen Suomeen saapunut hakija on Suomen kansalaisen perheenjäsen ja viisumi tai viisumivapausaika on yhä voimassa, vakiintuneen käytännön mukaan oleskelulupapäätös voidaan pääsäännöstä poiketen antaa tiedoksi Suomessa.

[UlkL 50 § 1 mom:n nojalla Suomen kansalaisen perheenjäseniä voidaan tiedoksiannon suhteen pitää eri asemassa kuin muita hakijoita.]

- Jos hakemuksen jättämisen jälkeen Suomeen saapuneen hakijan hakemus on jo ratkaistu ja viisumi tai viisumivapausaika on yhä voimassa, voi hakija esimerkiksi käyttää asiamiestä, joka noutaa päätöksen sekä mahdollisen oleskelulupakortin edustustosta ja lähettää ne hakijalle Suomeen.
 - Hakijan tulee itse huolehtia päätöksen tiedoksisaannista eli järjestää asiamies, joka valtakirjan turvin noutaa päätöksen edustustosta.
 - Päätöksen ja oleskelulupakortin lähettäminen Suomeen tapahtuu tällöin hakijan omalla kustannuksella ja omalla vastuulla. Edustustot eivät lähetä päätöstä eivätkä korttia hakijalle Suomeen.
- Muissa kuin edellä mainituissa tilanteissa hakemuksen jättämisen jälkeen Suomeen saapunut hakija, joka aikoo jatkaa Suomessa oleskeluaan viisumin tai viisumivapausajan päättymisen jälkeen, voi peruuttaa edustustoon jättämänsä hakemuksen ja jättää Suomessa Migrille uuden hakemuksen.
 - Uudesta hakemuksesta peritään uusi käsittelymaksu. Peruutettu hakemus raukeaa.
 - Hakijaa ei voi velvoittaa perumaan aiempaa hakemustaan vaikka hän jättäisi Suomessa uuden hakemuksen.
- Ongelmallisissa yksittäistapauksissa asiaa Migrissä käsittelevä virkamies voi kääntyä esimiehensä puoleen ulkomaalaislain, hallintolain sekä hallitun maahanmuuton periaatteen mukaisen menettelytavan löytämiseksi.
 - Tiedoksiantomenettelyssä on tapauskohtaisesti kiinnitettävä huomiota mm. hyvän hallinnon perusteisiin (Hallintolaki 2 luku) sekä siihen, ettei ulkomaalaisen oikeuksia rajoiteta enempää kuin on välttämätöntä (UlkL 5 §).

8.3. Voiko oleskelulupahakemuksen Suomessa Migrille jättänyt hakija poistua Suomesta ja noutaa päätöksen Suomen edustustosta?

- Ensimmäistä oleskelulupaa koskevan päätöksen tiedoksiantopaikka voidaan hakijan pyynnöstä vaihtaa Suomesta ulkomaille. Hakijan on tällöin ilmoitettava Migrille yhteystietonsa ulkomailta sekä Suomen edustusto, missä hän haluaa asioida.

[Taustaa: Ensimmäistä lupaa koskevan päätöksen tiedoksiantopaikan vaihtamiseen Suomesta ulkomaille suhtaudutaan päinvastaista muutosta joustavammin, sillä muutoksen ei voida katsoa olevan vastoin hallitun maahanmuuton periaatetta. Lisäksi käytännössä voi esiintyä tilanteita, joissa tiedoksianto on hakijasta riippumattomasta syystä mahdollinen vain ulkomailta. Esimerkiksi hakijaa koskeva maastapoistamispäätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin hänen Suomessa tekemänsä uusi oleskelulupahakemus ehditään ratkaista.]

- Jatkolupaa tai pysyvää oleskelulupaa (myös P-EU -lupaa, oleskelukorttia ja oleskeluoikeuden rekisteröintiä) koskevaa päätöstä ei anneta tiedoksi ulkomailta, lukuun ottamatta tilanteita, joissa hakija on poistunut Suomesta viranomaisen päätöksen johdosta, esimerkiksi karkotettu.
 - Kun on kyse luvasta, jota voi ulkomaalaislain nojalla hakea vain Suomessa, päätöskin annetaan tiedoksi ja kortti luovutetaan hakijalle yleensä vain Suomessa.
 - Jos esimerkiksi Suomessa opiskelijana oleva ulkomaalainen hakee jatkolupaa seuraavaa lukukautta varten mutta palaa kesäksi kotimaahansa, Migri ei lähetä jatkolupapäätöstä ja mahdollista uutta oleskelulupakorttia Suomen edustustoon. Hakija voi kuitenkin halutessaan valtuuttaa Suomessa olevan henkilön noutamaan

päätöksen ja kortin valtakirjan turvin. Asiamies voi toimittaa uuden kortin ulkomailla olevalle hakijalle heidän keskenään sopimalla tavalla. Kortin toimittaminen ulkomaille tapahtuu tuolloin hakijan omalla kustannuksella ja riskillä.

- Hakija voi halutessaan myös hakea viisumia saapuakseen Suomeen. Viisumin myöntämisestä päättää edustusto. Migri ei voi vaikuttaa viisumin saamiseen.
- Jos käy ilmi, että Suomessa ensimmäistä oleskelulupaa koskevaa hakemusta jättävän hakijan on tarkoitus pian poistua maasta, hakijaa tulisi neuvota jättämään hakemuksensa vasta ulkomailla siihen Suomen edustustoon, mistä hän haluaa noutaa päätöksen.
- Jos ensimmäistä oleskelulupaa koskevan hakemuksensa Suomessa jo jättänyt hakija ilmoittaa poistuvansa maasta, häneltä tulisi tiedustella, haluaako hän edelleen jatkaa hakemusprosessia.
 - Jos haluaa, hakijaa pyydetään ilmoittamaan yhteystietonsa sekä asiointipaikkansa ulkomailla.
 - Jos ei halua, hakijaa neuvotaan peruuttamaan hakemuksensa.

8.4. Voiko oleskelulupapäätöksen saada tiedoksi muusta Suomen edustustosta kuin siitä, mihin hakemus on jätetty?

- Kyse on poikkeuksellisesta menettelystä, joka on mahdollista vain kyseisen edustuston siihen suostuessa. Asia kuuluu edustustojen harkintaan.
 - Asiaa Migristä tiedustelevalle kerrotaan, että edustustot ja Migri ovat eri viranomaisia. Migri ei voi luvata, että menettely onnistuu eikä auttaa hakijaa menettelystä sopimisessa.
- Hakijan on itse sovittava menettelystä haluamansa edustuston kanssa.
- Jos hakija sopii päätöksen tiedoksiannosta toisen edustuston kanssa, on hänen ilmoitettava siitä hakemuksen vireilletuloedustustolle sekä Migrille.

8.5. Ihmiskaupan uhrien oleskelulupapäätösten sekä muiden viitteitä ihmiskaupasta sisältävien päätösten tiedoksiannoista

- Sekä myönteiset että kielteiset päätökset, jotka koskevat ihmiskaupan uhrille UIKL 52 a §:n nojalla myönnettävää oleskelulupaa ja kaikki muut sellaiset päätökset, jotka sisältävät viitteitä ihmiskaupasta, tulee lähettää **tiedoksi Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistoon sekä Migrin ihmiskauppavastuuhenkilölle.**
- Asian liittymistä ihmiskauppaan on arvioitava matalalla kynnyksellä. Asian käsittelyvaiheessa ilmennyt epäily riittää; esim. henkilö on otettu tai häntä on esitetty auttamisjärjestelmään, rajavartiolaitos tai poliisi on epäillyt ihmiskauppaa, henkilö on itse vedonnut ihmiskauppaan taikka avustaja tai muu taho on tuonut epäilyn esiin.
- Viitteitä ihmiskaupasta voi liittyä myös millä tahansa muulla perusteella kuin UIKL 52 a §:n nojalla tehtyyn oleskelulupapäätökseen sekä unionin kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröintiä tai hänen perheenjäsenensä oleskelukorttia koskevaan asiaan.

- Kyseisten päätösasiakirjojen Tiedoksi – kohtaan merkitään ”**Kansallinen ihmiskaupparaportoija**”. Lisäksi päätöksestä lähetetään vähintään asiakasnumero ja päätöspäivä tiedoksi Migrin ihmiskauppavastuuhenkilön virkapostiin < ihmiskauppavastuuhenkilö@migri.fi >.
 - Jos ihmiskauppaviite on selvä, tekee päätöksen esittelijä tai ratkaisija päätösasiakirjan Tiedoksi – kohtaan merkinnän ”Kansallinen ihmiskaupparaportoija”.
 - Epäselvässä tapauksessa päätöksen esittelijä tai ratkaisija lähettää tiedon päätöksestä vain Migrin ihmiskauppavastuuhenkilölle, joka harkintansa mukaan välittää päätöksen edelleen Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistoon.

9. Muutoksenhausta

9.1. Kuka voi tehdä valituksen?

- Oleskelulupapäätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen hakija itse, hänen laillinen edustajansa (esim. asiamies tai huoltaja) sekä tietyssä asioissa myös perheenjäsen tai työnantaja.
 - Työnantaja voi valittaa vain työntekijän oleskelulupaa koskevasta päätöksestä siltä osin kuin kyse on UIKL 73 §:n mukaisista edellytyksistä, jotka työvoimaviranomainen ratkaisee.
 - Hakijan perheenjäsen voi valittaa päätöksestä, jos oleskelulupaa on haettu hänen ja hakijan välisen perhesiteen perusteella.
 - Jos oleskelulupaa on haettu seurustelusuhteen perusteella, ei hakijan seurustelukumppani ole perheenjäsen eikä hänellä siksi ole valitusoikeutta.
- Oleskeluoikeuden rekisteröinnistä annettavaa todistusta koskevasta päätöksestä voi valittaa rekisteröintitodistuksen hakija itse, hänen laillinen edustajansa sekä hänen Suomessa asuva perheenjäsenensä, jos rekisteröinnin perusteeksi on ilmoitettu heidän välinen perheenjäsenyytensä
- Perheenjäsenen oleskelukorttia koskevasta päätöksestä voi valittaa hakija itse, hänen laillinen edustajansa sekä hänen perheenjäsenensä, jonka Suomessa oleskelun perusteella oleskelukorttia on haettu.
- Jos valituksen tekijällä ei ole valitusoikeutta, Migri antaa asiassa lausunnon hallinto-oikeudelle ja lausuu siinä myös käsityksensä valitusoikeuden puuttumisesta.
- Hallintolain 7 a luvun mukainen *oikaisuvaatimusmenettely* ei ole käytössä ulkomaalaislain mukaisissa Migrin tekemissä päätöksissä.

9.2. Valitus on todennäköisesti tai selvästi saapunut Migriin valitusajan päätyttyä

- Migri antaa asiassa lausunnon hallinto-oikeudelle ja ottaa lausunnossaan kantaa myös valituksen myöhästymiseen.
- Migri ei voi valittajan pyynnöstä jatkaa valitusaikaa. Valitusaika perustuu lakiin (Hallintolainkäyttölaki 22 §).
- Ajoissa vireille tullutta valitusta voi täydentää myös valitusajan päättymisen jälkeen.

9.3. Valittaja haluaa peruuttaa valituksensa tai esittää valitusasiassa uusia selvityksiä

- Migri ilmoittaa vastaanottamastaan valituksen peruutuksesta hallinto-oikeudelle.
- Valituksen vireille tulon jälkeen esitetystä uusista selvityksistä tai kirjeistä Migri antaa uuden suppean lausunnon, jossa lausutaan vain uusista seikoista ja viitataan asiassa aiemmin lausuttuun. Jos Migrillä ei ole uuden selvityksen johdosta lausuttavaa, Migri välittää selvityksen hallinto-oikeudelle ja antaa samalla kirjallisen *ilmoituksensa*, ettei sillä ole selvityksen johdosta lausuttavaa.

9.4. Onko kyseessä valitus, jos Migriin saapunut kirje ei ole valitusosoituksen mukainen?

- Hakijan, hänen edustajansa, perheenkokoajan tai työnantajan lähettämä kirje, jossa valitetaan tai muutoin ilmaistaan tyytymättömyyttä Migrin tekemään päätökseen, tulkitaan Migrissä lähtökohtaisesti valitukseksi vaikka valitusta koskevat muotomääräykset eivät täytyisi.
- Migri siirtää kirjeen normaalisti hallinto-oikeudelle ja tarvittaessa antaa kirjeen johdosta myös normaalin valituslausuntonsa.

9.5. Menettely, jos Migrillä ei ole valituksen johdosta mitään lausuttavaa

- Jos Migriin saapuu sen tekemää päätöstä koskeva valitus, jonka johdosta virastolla ei kuitenkaan ole mitään lausuttavaa, Migri siirtää valituksen asianomaiselle HaO:lle mutta ei liitä mukaan lausunnoksi nimettyä asiakirjaa. Lausunnon sijaan Migri antaa HaO:lle kirjallisen *ilmoituksen*, ettei Migrillä ole valituksen johdosta lausuttavaa.
 - Jos Migri antaisi sisällöltään niukan lausunnon, jossa vain referoitaisiin valitusta ja todettaisiin, ettei siinä tullut ilmi syitä muuttaa päätöstä, lausunto aiheuttaisi turhaa työtä sekä Migrissä että HaO:ssa. HaO:n on aina pyydettävä lausunnon johdosta valittajan vastaselitystä. Kun Migri pidättäytyy lausunnon antamisesta ja antaa vain ilmoituksen, tämä tarpeeton vaihe voidaan välttää.

9.6. Valitusvaiheessa ilmenevä muutos olosuhteissa

- Jos valitusvaiheessa ilmenee, että olosuhteet ovat muuttuneet siten, että oleskeluluvan, oleskelukortin tai oleskeluoikeuden rekisteröinnin edellytykset täyttyisivät, Migri antaa valituksen johdosta hallinto-oikeudelle lausunnon, jossa se toteaa kyseisen olosuhdemuutoksen.
- Olosuhteiden muuttuessa hakijan valittavissa on, haluaako hän tehdä valituksen vai jättää uuden hakemuksen. Uuden hakemuksen jättäessään hakija voi myös valita, haluaako hän peruuttaa mahdollisesti aiemmin tekemänsä valituksen.
 - Migri voi neuvoa asiakasta kertomalla kyseisistä vaihtoehdoista mutta ei kuitenkaan suositella asiakkaalle mitään vaihtoehtoa. Asiakas tekee valintansa itse.

- Jos hakija tekee valituksen vireillä ollessa uuden hakemuksen ja Migri myöntää sen perusteella oleskeluluvan tai -kortin taikka rekisteröi oleskeluoikeuden, on Migrin ilmoitettava uudesta myönteisestä päätöksestään myös hallinto-oikeudelle.

9.7. Tuleeko Migrin kääntää muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä tehty valitus?

- Ei ole velvollisuutta. Kääntämismvastuu on valittajalla ja tarvittaessa hallinto-oikeus pyytää häneltä käännoästä.
- Tapauskohtaisen harkinnan mukaan valitus voidaan kuitenkin kääntää Migrissä ja hyödyntää Migrin henkilöstön monipuolista kielitaitoa (esim. lyhyet valitukset tai valituksen referointi).

9.8. Virheen korjaamismenettely ja sen suhde valitusmenettelyyn?

- Virheen korjaamismenettely on kyseessä silloin, kun asianosainen tai hänen edustajansa **nimenomaisesti ja perustellusti pyytää tai vaatii virheen korjaamista** ja asiassa on muutenkin ilmeistä, että kyseessä on hallintolain tarkoittama päätöksessä olevan **asia- tai kirjoitusvirheen korjaaminen** (Hallintolaki 8 luku).
 - **Asiavirheestä** on kysymys esimerkiksi silloin, kun Migrin päätös perustuu väärään asiaan liittyviin selvityksiin, jokin olennainen selvitys on jäänyt huomioimatta, asiassa on sovellettu ilmeisen väärää lakia (esim. muutettua tai kumottua lainkohtaa), on tapahtunut menettelyvirhe tai on saatu sellaista uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen.
 - Migrin tekemässä päätöksessä asiavirhe voi olla myös pakolaisasemaa tai toissijaista suojeluasemaa koskevan harkinnan jääminen pois sellaisesta oleskelulupapäätöksestä, jossa tuo harkinta olisi pitänyt suorittaa.
 - **Kirjoitusvirheestä** on kysymys esimerkiksi silloin, kun Migrin päätökseen on merkitty virheellinen nimi tai päivämäärä.
 - Virheellisyys tai puutteellisuus voi johtua viranomaisesta tai asianosaisesta.
 - Uusi tai korjattu päätös annetaan asianosaiselle maksutta.
- Migrin on korjattava päätöksessään oleva asia- tai kirjoitusvirhe joko oma-aloitteisesti tai asianosaisen pyynnöstä.
- **Asiavirheen korjaaminen** edellyttää, että asia käsitellään uudelleen ja asiassa annetaan uusi päätös. Asiavirheen korjaaminen siis tarkoittaa virheellisen päätöksen poistamista ja asian ratkaisemista uudelleen.
 - Asiavirheen korjaamismahdollisuus koskee vain selviä ja luonteeltaan ilmeisiä virheitä (HE 72/2002, s. 104.)
 - Asiavirhe voidaan korjata asianosaisen vahingoksi vain, jos hän suostuu päätöksen korjaamiseen, ellei virhe ole ilmeinen ja aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä.
 - Jos asiavirheessä on kyse uudesta päätökseen vaikuttavasta selvityksestä, päätös voidaan korjata ainoastaan asianosaisen eduksi.
 - Uuden päätöksen tiedoksi annosta alkaa kulua uusi valitusaika. Valituskelpoisuus koskee vain uuden päätöksen osia, joilla aikaisempaa päätöstä on korjattu.

- **Kirjoitusvirhe korjataan** korvaamalla virheen sisältävä päätösasiakirja korjatulla päätösasiakirjalla, tekemättä uutta päätöstä.
 - Kirjoitusvirheeltä edellytetään ”teknisyyttä” eli sen syntymistä esimerkiksi kirjoitus- tai laskutoimituksessa.
 - Asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen kirjoitusvirheen korjaamista, jollei se ole tarpeetonta (hallintolaki 34 §).
 - Kirjoitusvirhettä ei saa korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen eikä virhe ole aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä.
 - Kirjoitusvirhettä korjattaessa ei tehdä uutta päätöstä, josta olisi mahdollista valittaa.
- Asia- tai kirjoitusvirheen korjaamisesta on tehtävä merkintä alkuperäisen päätöksen taltiokappaleeseen tai viranomaisen käytössä olevaan tietojärjestelmään (hallintolaki 52 §).
 - Migrissä hallintolain edellyttämä merkintä tehdään UMA-järjestelmään. Korjattavaan asiaan tehdään uusi päätöstoimenpide ja laaditaan uusi päätösasiakirja. Päätöstoimenpiteen ”Uuden ratkaisun syy” – valikosta valitaan joko vaihtoehto ”Asiavirheen korjaus” tai ”Kirjoitusvirheen korjaus”. Lisäksi saman paneelin lisätietokenttään merkitään lyhyt selostus asiassa tehdystä korjauksesta.
 - UMA:ssa uuden päätösasiakirjan päiväykseksi tulee automaattisesti päätöksen korjauspäivä mutta alkuperäisen päätöksen päiväys voidaan mainita uuden päätösasiakirjan tekstissä.
- Päätöksessä olevan virheen korjaamista koskeva pyyntö tai virheen oma-aloitteinen korjaaminen voidaan tehdä viiden vuoden kuluessa kyseisen päätöksen tekemisestä (vrt. valituksen tekeminen, valitusaika 30 pv).
- Virheen korjaaminen tai sitä koskeva vaatimus ei estä valituksen tekemistä eikä valitusaika tai valituksen tekeminen estä vaatimasta virheen korjaamista.
 - Jos korjaamismenettelyn kohteena olevasta asiasta on vireillä valitus hallinto-oikeudessa, on korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta sekä asiassa tehdystä päätöksestä ilmoitettava myös kyseiselle hallinto-oikeudelle.
- Jos Migri hylkää virheen korjaamista koskevan vaatimuksen, ei hylkäämispäätökseen saa hakea muutosta valittamalla.

9.9. Hallintokantelun tunnistaminen ja käsittely Migrissä

- Hallintokantelu on yhteydenotto, jossa esitetään väitteitä viraston tai yksittäisen virkamiehen lainvastaisesta menettelystä tai velvollisuuden laiminlyönnistä.
 - Hallintokantelun voi tehdä sekä asianosainen että sivullinen.
 - Hallintokantelun tekemiselle ei ole asetettu muotovaatimuksia. Kantelun voi tehdä joko Migrin nettisivuilla olevalla lomakkeella tai muulla tavalla.
 - Käytännössä rajanveto hallintokantelun ja kriittisen palautteen välillä voi olla vaikeaa, joten yhteydenotto on syytä katsoa hallintokanteluksi matalalla kynnyksellä.
- Migriin tai suoraan sen yksittäiselle virkamiehelle saapunut hallintokantelu on välitettävä Migrin kirjaamoon, jossa asia kirjataan vireille Acta-järjestelmään.

- Hallintokantelut käsitellään Acta-järjestelmässä. Mikäli kantelu koskee UMA-järjestelmässä olevaa asiakasta, merkitään kanteluasian diaarinumero myös UMA:an.
- Vastauksen kanteluasiassa valmistee yleensä oikeus- ja maatietoyksikkö (oikeuspalvelun tulosalue), joka esittelee asiassa annettavan vastauksen ylijohdajalle.
- Migri vastaa kanteluihin yleensä vain kotimaisilla kielillä. Englanninkieliseen kanteluun vastataan yleensä suomeksi. Vastaukseen laaditaan kuitenkin lyhyt englanninkielinen saate, jossa viitataan kielilakiin ja todetaan, ettei Migri käännä vastaustaan.
- Mikäli kantelu on laadittu muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä, eikä Migrin henkilöstössä ole kyseisen kielen osaamista, kantelijalle ilmoitetaan englanninkielisellä kirjeellä tai muulla yhteydenotolla, ettei Migri voi käsitellä asiaa. Kantelijalle myös varataan mahdollisuus kantelunsa kääntämiseen suomen, ruotsin tai englannin kielelle.